

ЗМІСТ

Засідання тридцять дев'яте (Середа, 5 грудня 2018 року)

Оголошення, заяви, повідомлення, пропозиції, виступи народних депутатів України	...2
Заяви депутатських фракцій і груп	...14, 75
Прийняття Закону «Про оголошення природних територій Куяльницького лиману Одеської області курортом державного значення»	...15
Розгляд проекту Постанови «Про проведення парламентських слухань про становище молоді в Україні на тему: «Участь молоді в процесах реформування держави»	...39
Розгляд проекту Закону «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів»	...58

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ТРИДЦЯТЬ ДЕВ'ЯТЕ

*Сесійний зал Верховної Ради України
5 грудня 2018 року, 10 година*

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
СИРОЇД О.І.

ГОЛОВУЮЧА. Добрий день, шановні народні депутати! Прошу підготуватися до реєстрації.

Увімкніть систему «Рада».

У сесійному залі зареєструвалися 315 народних депутатів. Ранкове пленарне засідання Верховної Ради України оголошується відкритим.

Сьогодні день народження в народного депутата України Вадима Григоровича Нестеренка з фракції «Блок Петра Порошенка». Давайте привітаємо іменинника з уродинами (*Оплески*).

Відповідно до статті 25 Регламенту в середу ми маємо 30 хвилин для виступів народних депутатів з пропозиціями, заявами і повідомленнями.

Прошу народних депутатів записатися на виступи.

Шановні народні депутати! Наголошую, я не даватиму слова тим, хто не записався персонально.

Народний депутат Зубик. Немає в залі.

До слова запрошується наступний... (*Шум у залі*). Як нечесно? Дуже чесно. Записуються ті, хто зараз знаходиться в залі (*Шум у залі*). Ідемо за списком.

Народний депутат Третьяков. Немає в залі.

Народний депутат Береза. Відсутній.

Народний депутат Бондар, фракція «Народний фронт».

БОНДАР М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки (одномандатний виборчий округ № 119, Львівська область, політична партія «Народний фронт»). Дякую. Доброго

ранку, всім! Хочу виступити з такого питання. Сьогодні до мене звернулися представники органів місцевого самоврядування Кам'янка-Бузького та Радохівського районів з питанням щодо відключення бюджетних установ від газопостачання. Ми знаємо, що 15 листопада вступила в дію постанова Кабінету Міністрів № 942, положенням якої забороняється під час опалювального періоду відключати теплопостачальні організації від газу. Але, незважаючи на це або не читаючи постанов, розпоряджень Кабінету Міністрів, облгази приїжджають і опломбовують бюджетні організації, розсилаючи перед тим повідомлення про відключення. Зачитаю вам звернення Кам'янка-Бузької міської ради.

«Кам'янка-Бузька міська рада інформує, що 28 листопада 2018 року до відділу освіти, культури, туризму, молоді та спорту Кам'янка-Бузької міської ради надійшло повідомлення від Кам'янка-Бузької дільниці Червоноградського відділення ПАТ «Львівгаз» № 51 про припинення газопостачання з 1 грудня 2018 року.

Газопостачальне підприємство ТОВ «Укртранссервіс-Груп» вчасно подало замовлення на встановлення лімітів про об'єми споживання газу на грудень. Однак АТ «Укртрансгаз» не надало інформації про затвердження лімітів газу ПАТ «Львівгаз».

Це формальності. Фактично, всі ці ліміти були подані, затверджені, тільки облгази, користуючись своєю монополією, стараються вплинути на газопостачання, хочуть, щоб керівники органів місцевого самоврядування приїжджали і вирішували з ними ці питання.

Учора я телефонував віце-прем'єр-міністру Володимирі Кісціону, і він пообіцяв підняти це питання сьогодні на засіданні Кабінету Міністрів. Я закликаю уряд ще раз звернутися з вимогою до облгазів не відключати в опалювальний період бюджетні об'єкти – садки, школи, будинки культури, де діти виступають. Прохання зобов'язати облгази дотримуватися положень урядових розпоряджень і не відключати бюджетним установам теплопостачання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Народного депутата Остапчука немає в залі.

Народний депутат Барна. Прошу.

БАРНА О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (одномандатний виборчий округ № 167, Тернопільська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Слава Ісусу Христу! Шановні народні депутати! Я також хочу звернутися до представників уряду. Склалася непроста ситуація, коли в регіонах, зокрема на Тернопільщині, облгази дозволяють собі знімати лічильники для перевірки і накладати великі штрафи – понад 0,5 мільйона – на непобутових користувачів газу у зв'язку з нібито невчасною перевіркою газового обладнання (лічильників), яка затягнулася на більше ніж три роки.

Облгази користуються внутрішнім кодексом, який, на превеликий жаль, необдуманно був погоджений НКРЕКП у 2015 році та зареєстрований Міністерством юстиції України. Але разом з тим кожні два місяці представники облгазів перевіряли газове обладнання (лічильники) у непобутових користувачів. І дивно, чому вони не пломбували, не встановлювали фактів про те, що газове обладнання (лічильники) нібито не пройшло перевірки. Чекали, затягували цей процес протягом трьох років, а цьогогоріч нарахували штрафні санкції у вигляді номінального розміру витрачання газу за три роки, хоча протягом цього періоду користувачі газу сумлінно за нього платили. Тобто іде нібито подвійна оплата газу ще й за подвійним тарифом.

Зважаючи на такі випадки, хочу офіційно звернутися до уряду, НКРЕКП, представників облгазів з вимогою уникнення цього скриптого здирництва, корупційних діянь, пов'язаних із зняттям подвійної плати за газ з користувачів, зокрема непобутових, до яких належать бюджетні установи: заклади охорони здоров'я, культури, освіти, а також дрібні приватні підприємці. Є дивним, чому протягом двох років не перевірялися лічильники або не контролювалася їх перевірка зі сторони представників облгазів, які уповноважені здійснювати цю перевірку. Навіщо або для чого процес пломбування лічильників затягували два-три роки? Можливо, для того, щоб стягнути подвійну плату собі на премії? Якщо це було нібито порушення, тоді складається думка про непрофесійну здатність представників облгазів чи перевіряючих органів, які протягом трьох років дозволяли користуватися неперевіреним газовим обладнанням (лічильниками), що становить загрозу для безпеки життєдіяльності людей, зокрема дітей

у школах, і в такому разі треба вжити заходів, а саме позбавити дані служби ліцензії на обслуговування. Прошу взяти до уваги.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

До слова запрошується народний депутат Долженков, якому передали слово народні депутати Мартовицький і Шенцев. Будь ласка. Регламент – 6 хвилин. Наступним виступатиме народний депутат Купрій.

ДОЛЖЕНКОВ О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Шановні колеги! Шановні громадяни України! Фракція «Опозиційний блок» вчоргове хоче звернутися до вас, щоб показати, хто, дійсно, сповідує інтереси простих українських громадян, а хто їх сповідує просто на словах з цієї трибуни. Результатом наших дій є не просто слова, не палкі виступи, а голосування за ті чи інші рішення, які ініціюються Кабінетом Міністрів, оформляються та приймаються Верховною Радою, формалізуються Президентом України.

Понад чотири роки триває правління чинної коаліції «Європейська Україна», яка мала 300 голосів – конституційна більшість. У листопаді, чотири роки тому, депутати коаліції запевняли, що, нарешті, вони проведуть кардинальні реформи задля поліпшення економічного стану країни, покращення благополуччя населення. Натомість, що ми маємо? Які показники закладаються в державному бюджеті? Нещодавно ми були свідками чергової бюджетної ночі, коли був протягнутий, фактично, антисоціальний, антидержавницький Закон України «Про Державний бюджет України на 2019 рік». Вони говорили, що будуть європейські умови існування, натомість, в європейській Україні вони запропонували лише європейські ціни та тарифи на житлово-комунальні послуги, європейську ціну на природний газ, яка є основним базисом для відрахування і розрахунку теплової енергії. Де ж європейський рівень життя, європейський рівень соціального забезпечення?

Критикували попередників, але при цьому вони не кращі, а, навіть, гірші. Цифри і статистика – річ уперта. Як би голосно не говорили з трибуни, але ми можемо констатувати лише погіршення за всіма основними напрямками державної політики. Бачимо погіршення щодо рівня соціального забезпечення: у 2013 році витрати, спрямовані на соціальну політику, становили 11 мільярдів доларів, зараз пропонують 6 мільярдів доларів, на соціальну допомогу соціально незахищеним верствам населення – постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи – попередники пропонували 320 мільйонів доларів, нинішня влада пропонує аж 60 мільйонів доларів, тобто зменшення більше ніж у п'ять разів, на компенсацію пільг щодо житлово-комунальних послуг нинішня влада заклала на етапі першого читання законопроекту про бюджет 55 мільярдів, і каже, що це більше, ніж у попередньому році, але в попередньому році було 70 мільярдів. Це витрати, які є необхідними для того, щоб, як каже Прем'єр-міністр, пересічний громадянин не відчув підвищення цін на природний газ. З одного боку, вони підвищують ціни, доводячи тарифи до економічно обґрунтованого, а насправді економічно необґрунтованого, але європейського рівня, з іншого, скорочують видатки та пільги на відшкодування витрат на житлово-комунальні послуги. У прийнятому варіанті Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» ці витрати, на відміну від минулорічного показника, як я вже сказав, 70 мільярдів, скоротилися з 55 до 35 мільярдів. Ось вам соціальна турбота держави.

У 2013 році: рівень ВВП становив 181 мільярд доларів, зараз – трохи більше 100 мільярдів; мінімальний розмір заробітної плати становив 152 долари, зараз – 147 доларів; прожитковий мінімум становив 118 доларів, зараз – 65 доларів; розмір мінімальної пенсії становив 118 доларів, зараз – 55 доларів. Ось вам покращення становища в державі, ось що відчувають пересічні громадяни України від правління цієї влади, цієї коаліції «Європейська Україна».

Я не знаю, де ви будете європейську Україну, але це не стосується пересічного громадянина, тому що рівень соціальної підтримки, соціального захисту дедалі погіршується.

Стосовно тарифів. Ми бачимо, що ситуація є катастрофічною. Фактично, відбувається геноцид українського населення через скорочення рівня соціального захисту, соціального забезпечення, через

падіння купівельної спроможності громадян. Ця влада в цинічний спосіб і далі підвищує тарифи на житлово-комунальні послуги. Що далі, як нам бути? Далі в нас – армія, віра, мова. А де економіка, де результати економічної політики цієї влади? Жодною мовою, жодною вірою люди не будуть ситі. Чим вони опалюватимуть свої домівки? Вірою та мовою?

Щоб заробити свої політичні дивіденди під час проведення президентської передвиборної агітації, вони в цинічний спосіб, бо нічого не бояться, для них нічого святого немає, у відносно спокійній сфері релігійного життя починають сіяти розбрат, викликати ворожечу. Замість того, щоб об'єднувати населення навколо тих цінностей та ідеалів, якими можна об'єднати країну, говорити про єдину націю, вони сіють розбрат, ненависть, не звертають уваги на певну частину населення, що їх не підтримує, кажуть про п'яту колону Кремля, нібито ми не підтримуємо їхньої політики. Усі ці розмови зводяться лише до того, щоб знівелювати ті негативні економічні наслідки, які відбулися внаслідок їхнього п'ятирічного правління.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

До слова запрошується народний депутат Купрій.

КУПРІЙ В.М., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 29, Дніпропетровська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Безпартійний, позафракційний. Шановні колеги! Президент Порошенко, нарешті, почав казати правду, з чим я його вітаю. Нещодавно він заявив, що якщо в нас зірвуться президентські вибори, від цього радітиме лише Путін. Абсолютно вірно. Якщо зірвуться вибори, на посаді залишається Порошенко – бізнес-партнер кремлівського вождя.

Хочу вам нагадати, що ми ввели воєнний стан. Я, до речі, голосував проти, тому що це треба було робити набагато раніше, а не зараз, щоб зірвати виборчий процес (*Шум у залі*). У цій ситуації треба було розірвати дипломатичні відносини, зупинити торговельні, транспортні відносини, арештувати активи російського капіталу, які знаходяться в Україні – Бабаков (обленерго), квітне торгівля дизельним

паливом, контрабанду якого очолює Медведчук. У цій ситуації треба визнати, що Президент Порошенко є найвигіднішим Президентом для Путіна. Він колаборант, і це треба визнати.

Я хочу сказати, що зараз готуються підступні плани з обговорення між Кремлем і Банковою, як залишити Порошенка при владі. Розглядаються дуже важкі для України сценарії, криваві сценарії. Обговорюється питання наступальної операції, яка, можливо, призведе до оточення Донецька або до прориву на зупинення агресії, спровокованої Путіним, в районі Маріуполя. Не дарма нас попереджають, що готується план походу на Крим, щоб зробити сухопутний коридор. У цій ситуації це буде, скажімо, чистий провокаційний випад з боку Порошенка. Він знову прийде до нас і казатиме, що треба вводити воєнний стан, зупиняти виборчий процес. Це перший варіант.

Другий варіант. Якщо Порошенко не домовиться з Путіним, Кремлем, обговорюється сценарій терактів, вибухів, скажімо, на об'єктах інфраструктури, можливо, дамбі, мосту, і однозначно буде сказано, що це зробив ворог, і він прийде і буде нам розповідати, що треба зупиняти виборчий процес.

Якщо й це в них не вдасться, обговорюється третій варіант – зрив виборів під час самого голосування. Планується в день виборів провести теракти на тих виборчих дільницях, де не перемагає Порошенко: залякати людей, показати низьку явку, сфальшувати результати, а в певних випадках, навіть, результати виборів визнати недійсними. Ось до чого іде цинічний барига Порошенко. Він ні хвилини не думає про людей, країну, як захистити всіх нас, думає лише за своє власне крісло, як нажитися на горі людей.

Ми маємо це все обговорити і не допустити. Я пропоную вам об'єднатися в цих зусиллях і викинути цього, вибачте, «сраного» Порошенка...

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

До слова запрошується народний депутат Шурма. Прошу.

ШУРМА І.М., член Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Фракція «Опозиційний блок». Ви знаєте, коли гинуть люди на війні, це є велика біда

і трагедія, а коли люди вмирають у мирний час і через відсутність ліків, це взагалі просто несумісно з цивілізованою державою. Скільки людей померло від ботулізму, кору, через те, що в лікарні немає ліків? Правляча коаліція пішла на безпрецедентний крок, створивши безпрецедентні преференції для міжнародних організацій, узаконивши їх діяльність. Якщо колись ми закупували ліки і постачальник мав 90 днів на поставку ліків, а потім ішов розрахунок грошима, то сьогодні гроші на рахунках міжнародних організацій лежать 18 місяців, а результату немає. Договорів ніхто не бачив, їх не можна розшифрувати. Публічність показує, що міжнародні організації беруть 5 відсотків лише за організацію закупівлі, а самі ліки не постачають. Якщо за весь період часу за кордон перераховано 18 мільярдів гривень, то 1 мільярд гривень пішов міжнародним організаціям за те, що вони допомагають організувати закупівлю. На сьогодні ліків немає. За 2018 рік взагалі нічого не закуплено, а за 2017 рік одна із міжнародних організацій лише на 40 відсотків забезпечила поставку ліків. І всі кажуть, що треба це припиняти.

Відповідно до закону 31 березня закінчується термін дії закону про роботу міжнародних організацій. І що ви, шановні колеги, підлого зробили? У ніч, порушуючи вимоги статей 116 і 158 Регламенту, всупереч неодноразовим рішенням Конституційного Суду, які є обов'язковими, не вносячи пропозицій до проекту бюджету в першому читанні, під час розгляду його в другому читанні, у висновку, проголосували за те, щоб міжнародним організаціям продовжили ще на рік право поставляти ліки в Україну. Як таке могло статися? Народні депутати таких поправок не можуть вносити. Оце є наслідком нічних розглядів проекту бюджету, і немає різниці, чи 30 грудня, під ялинку, чи в листопаді. Цілу ніч ніхто нічого не читає, голосуєте, а потім будете бігати, братися за голову, казати, що хто це підсунув.

За таких обставин звертаюся як до головуючої, так і до Голови Верховної Ради України з проханням дати доручення Комітету з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України розібратися, у який спосіб порушуючи вимоги Регламенту та всупереч рішенням Конституційного Суду були внесені зміни щодо пролонгації міжнародних закупівель. Більше того, цим законом внесли зміни до інших законів, що Конституцією взагалі забороняється.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошується до слова народний депутат Бахтеєва, якій передав слово народний депутат Долженков. Прошу.

БАХТЕЄВА Т.Д., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Фракція «Опозиційний блок». Шановні колеги! Викликає шок безвідповідальна політика керівництва МОЗ. Команда МОЗ явно не справляється зі своїми обов'язками. В Україні повністю провалена вакцинація. У ХХІ столітті в Україні, в центрі Європи, знову з'явилися такі хвороби давнини, як туберкульоз, дифтерія, кір. В українських лікарнях немає ліків і вакцин, а медичне обладнання зношене на 90 відсотків. Обіцяні командою МОЗ гроші так і не дійшли до пацієнтів, вони знаходяться далеко за кордоном. Нинішнє керівництво МОЗ, окрім писанини у *Facebook*, з елементарними завданнями не може справитися.

Верховною Радою України у вересні був прийнятий Закон України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині», але він сьогодні не працює. Лікарі, медичні експерти, народні депутати попереджали, що його прийняття в сьогоднішніх умовах передчасне і необґрунтоване, тому що Україні спочатку потрібен мир, а потім закон про трансплантацію. Фракція «Опозиційний блок» не голосувала за нього.

Що ми маємо сьогодні? МОЗ повністю провалило підготовку нормативно-правових актів, як мінімум, восьми, необхідних для реалізації закону про трансплантацію. У більшості випадків трансплантація органів є єдиним способом врятувати життя пацієнтів. За роки незалежності в українських центрах трансплантації було зроблено тисячі операцій. Наші лікарі і сьогодні можуть робити ці операції в Україні, а не за кордоном, але немає чим робити, немає обладнання, немає умов. Україні й українцям потрібен діючий Закон України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині». Закон у тому вигляді, в якому він зараз є, не може працювати, а відсутність підзаконних актів, розроблення яких повністю провалило МОЗ, несе ризики появи в Україні «чорної» трансплантології. Здоров'я і життя

українців під загрозою! Команду МОЗ потрібно терміново міняти на українську професійну і відповідальну команду.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошується до слова народний депутат Купрієнко, якому слово передав народний депутат Рибалка.

КУПРІЄНКО О.В., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка).* Фракція Радикальної партії Олега Ляшка. Ішов дев'ятий день воєнного стану в країні. Що змінилося за дев'ять днів? Щодня люди телефонують і питають: що буде, коли прийдуть, коли треба, куди бігти, що робити?

Шановні громадяни України, які зараз нас чують і бачать! Введення воєнного стану – це виключна прерогатива Президента України як Верховного Головнокомандувача, і ми не мали права не проголосувати за його введення. Але ми зобов'язані були не дати владі використати режим введення воєнного стану в політтехнологічних цілях. Пам'ятаєте, що хотілося? Хотілося ввести воєнний стан на 60 днів, щоб заборонити проведення президентських виборів. Стали стіною, не дали цього зробити, і президентські вибори будуть.

Чи можуть обмежуватися ваші, шановні громадяни, права і обов'язки? В указі написано, що можуть. Дуримо людей не ми, а президентська рать. Не можуть, тому що для того, щоб обмежити права, треба знову прийти до Верховної Ради України, подати новий указ, де будуть обмежені права, щоб ми за нього проголосували, відповідно до закону Президент зобов'язаний негайно повідомити Генерального секретаря ООН та країни-учасниці Міжнародного пакту про громадянські і політичні права 1966 року, ратифікованого Україною у 1973 році, про обмеження цих прав. Хтось знає цю юридичну казуїстику? Ні. То чи обмежили права? Президент щодня заявляє: не хвилюйтеся, я демократ, не обмежу. Давайте почитаємо статті 38 і 39 Конституції, яка є найвищим за юридичною силою законом, у них йдеться, що громадяни мають право брати участь у виборах, вільно обирати і бути обраними, проводити мирні демонстрації. Чи можна

проводити це все в режимі воєнного стану? Виявляється, що ні – заборонено. То обмежили права чи ні?

Тому, панове, що при владі, не дуріть людей і не використовуйте біду українського народу – пряму воєнну агресію і війну Росії проти України – для своєї корисно політичної мети – залишитися біля отого провладного корита. Не вийде! 31 березня побачите.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошується до слова народний депутат Арешонков.

АРЕШОНКОВ В.Ю., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (одномандатний виборчий округ № 64, Житомирська область, партія «Блок Петра Порошенка»).* Виборчий округ № 64, Житомирщина. Шановні народні депутати! Шановні слухачі! Нагадую, наступного тижня ми будемо вчергове згадувати про надзвичайно страшний для України день, коли понад 30 років тому відбулася одна із найбільших техногенних і екологічних катастроф не лише України, а й всього світу, – аварія на Чорнобильській атомній електростанції. Ця трагедія забрала життя десятків тисяч людей, змусила тисячі людей змінити місце проживання, її наслідки ми відчуваємо і сьогодні. Людям, які брали участь у ліквідації аварії і втратили своє здоров'я, держава зобов'язана відповідно до чинних законів, діючих державних програм створити необхідні умови, щоб вони могли лікуватися, покращувати свої побутові умови. Але, на жаль, ці державні гарантії, зобов'язання не виконуються в повному обсязі.

Чого вимагають чорнобильці? Часто кажуть, що це популістські заяви, популістські вимоги. Ні. Чорнобильці вимагають одного – виконання чинного законодавства. А візьмемо, скажімо, 2018 рік. Лише ліквідаторів змогли забезпечити коштами, передбаченими в бюджеті на виконання гарантій щодо лікування, харчування і таке інше, і то на 50 відсотків. Ще раз хочу нагадати, що в липні був виданий указ Президента України, де чітко визначено, що до кінця року має бути розроблена і прийнята нова державна програма, нова стратегія подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, яка увібрала б у себе

всі ті недопрацьовані моменти, пов'язані з невиконанням державних програм.

Безперечно, ніхто не говорить про те, що сьогодні є достатньо коштів, щоб виконати всі умови. Але, якщо ми не можемо за певних обставин забезпечити виконання, навіть, діючих програм, давайте це визнаємо, розпишемо на найближчі роки, в який спосіб будемо проводити виплати, забезпечувати дітей харчуванням, оздоровлювати певні категорії чорнобильців. Врешті-решт, найближчим часом мають бути розглянуті законопроект [№ 4442](#) щодо пенсійного забезпечення ліквідаторів і законопроект щодо дитячого харчування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Народний депутат Ничипоренко. Немає в залі.

Народний депутат Міщенко. Прошу.

МІЩЕНКО С.Г., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 98, Київська область, самовисуванець). Виборчий округ № 98, Київщина. Гнів, біль, сльози, злість, розчарування, відчай – це все, що супроводжує наших громадян сьогодні, які хочуть отримати субсидію. Мажоритарникам, які їздять у свої округи і зустрічаються з виборцями, на кожній зустрічі десятки, сотні, тисячі людей, розказують, що вони у відчаї, бо не знають, як перезимувати цю зиму. За статистикою у жовтні минулого року субсидію отримували 6 мільйонів наших громадян, у цьому році – 1,5 мільйона. 4,5 мільйона громадян позбавлені права на субсидію, і сьогодні вони пишуть звернення в комісії, щоб їм поновили ці субсидії. У зв'язку з цим в управліннях соціального захисту величезні черги, і по два працівники цих управлінь просто не в змозі скласти акти обстеження, виїхати на місце, як передбачається цією постановою. Люди отримують платіжки з підвищеною ціною на газ, розраховуючи на те, що, може, комісії розглянуть їхні заяви і поновлять субсидії.

Ця влада може давати лише подачки у вигляді надбавки до пенсії і одразу забирати шляхом підняття ціни на газ, зменшення соціальної норми на газове опалення з 5,5 кубічних метрів газу до 4,5, зменшення соціальної норми площі житла з 75 квадратних метрів до 48,87, за

якою надається житлова субсидія. Підвищилися ціни на ліки, на харчування, на все інше. Людина у відчаї, бо не знає, як їй вижити.

Я хочу нагадати, що у вас вибори. Але з чим ви підете на вибори. Їдьте до людей, вони вам розкажуть про ваші гасла, які нікому не потрібні.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Ми завершили виступи народних депутатів.

До президії надійшла заява від депутатських груп «Партія «Відродження» і «Воля народу» з вимогою про оголошення перерви, яку вони готові замінити виступом з трибуни.

Запрошується до слова народний депутат Кулініч. Прошу.

КУЛІНІЧ О.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин (одномандатний виборчий округ № 147, Полтавська область, самовисуванець).
Виборчий округ № 147, Полтавщина. Шановна президіє! Шановні колеги! Шановні виборці! Вкотре хотів би підняти тему ремонту та реконструкції доріг. У липні цього року на баланс Полтавської обласної державної адміністрації було передано державних доріг загальною протяжністю 700 кілометрів. Логічно, що така передача мала б бути передбачена додатковим ресурсом на ремонт цих доріг. Я неодноразово піднімав ці питання в сесійній залі перед міністром інфраструктури Володимиром Омеляном, і постійно чув відповідь, що ресурс передбачений. Але вже зараз зрозуміло, що ніякого фінансування не буде, тому що згідно з Бюджетним кодексом ці дороги повинні були бути в статусі комунальних доріг на 1 січня 2017 року, тобто такий ресурс можливий лише на 2020 рік.

На моєму виборчому окрузі № 147 таких доріг шість загальною протяжністю 208 кілометрів, із яких найпроблемнішими є: Т 1706 (Опішня – Зіньків – Гадяч) та Т 1725 (Миргород – Комишня – Гадяч). Дорога Т 1706 з'єднує три районних центри – Лохвиця, Гадяч, Зіньків – з обласним центром Полтавою і є надзвичайно важливою, бо по ній до обласного центру постійно їздять на навчання студенти, транспортуються тяжкохворі. Дякуючи позиції голови Полтавської обласної

державної адміністрації Валерія Головка, ми спільно знайшли ресурс на ремонт доріг: Опішня – Гадяч – 43 мільйони, Миргород – Комишня – 13 мільйонів, змогли зробити їх більш-менш проїзними. Але додатково потрібен ще величезний ресурс, щоб для області вони не були втрачені. Це перша проблема.

Друга величезна проблема. У 2018 році з Полтавської області було знято фінансування, спрямоване на ремонт комунальних доріг. Ідеться про субвенцію, яка надійшла в розмірі 588 мільйонів замість 646 мільйонів. Тобто абсолютно безпідставно з області було знято 60 мільйонів гривень. Крім того, субвенція для області в 2019 році на комунальні дороги мала бути у розмірі 965 мільйонів, але буквально вчора агенція місцевих доріг отримала листа, що цю цифру буде зменшено до 806 мільйонів, тобто з області знімається ще 160 мільйонів. Абсолютно нелогічна і незрозуміла ситуація. Одним махом ми навішуємо 700 кілометрів доріг без ресурсу і одразу знімаємо фінансування в розмірі 160 мільйонів.

Тому я звертаюся до Прем'єр-міністра Володимира Гройсмана з проханням взяти це питання під особистий контроль, дати доручення міністру інфраструктури Володимиру Омеляну вивчити ситуацію, розібратися і знайти рішення.

Прошу вважати мій виступ депутатським запитом до Прем'єр-міністра України Володимира Гройсмана.

Дякую за увагу.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Добрий день, шановні колеги! Виступи завершені, і ми переходимо до розгляду питань порядку денного.

Першим до розгляду стоїть проект Закону «Про оголошення природних територій Куяльницького лиману Одеської області курортом державного значення» ([№ 8502](#)). За попередніми консультаціями він підтримується, фактично, всіма фракціями. Наразі частина народних депутатів знаходиться на Форумі місцевого самоврядування, але я їх закликав бути в залі після 11 години, щоб ми могли провести результативне голосування.

Прошу всіх голів фракцій максимально змобілізувати депутатів для проведення результативного голосування щодо законопроекту № 8502.

Проект розглядаємо за повною процедурою. До доповіді запрошується секретар Комітету з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму Романова Анна Анатоліївна. Будь ласка.

РОМАНОВА А.А., секретар Комітету Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановні колеги! Шановний народе України! Законопроект стосується унікальних природних територій в Одеській області – родовища пелоїдів (мулові грязі) Куяльницького лиману. Фактично, це українське Мертве море, яке ми можемо втратити, якщо терміново офіційно не надамо цій території статусу – курорт державного значення.

Законопроектом пропонується оголосити природну територію Куяльницького лиману Одеської області курортом державного значення та затвердити межі округу і зон санітарної (гірничо-санітарної) охорони курорту Куяльник.

До змісту законопроекту не мають зауважень ні Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України, ні Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, до предмета відання якого і відноситься розвиток туристичної індустрії в Україні.

Відповідно до Закону України «Про курорти» такий законопроект мав би бути внесений Кабінетом Міністрів України за участі центральних органів виконавчої влади, Одеської обласної державної адміністрації, органів місцевого самоврядування. Але цього не сталося, процедури оголошення природних територій Куяльницького лиману курортом державного значення, встановленої Законом України «Про курорти», не додержано. Хочу нагадати, що на сьогодні чинною постановою Ради Міністрів Української РСР від 7 березня 1985 року було затверджено межі округу курорту Куяльник. Під час розпаду Радянського Союзу Верховна Рада України мала б просто технічно затвердити межі і оголосити природні території Куяльницького лиману курортом державного значення. Але досі цього не зроблено. Я вірю, що сьогодні цей парламент все-таки зможе, сподіваюся,

підійдуть депутати з різних фракцій, прийняти доленосне рішення для Куяльницького регіону.

Під час обговорення законопроекту на засіданні комітету члени комітету наголосили на необхідності найскорішого оголошення природних територій Куяльницького лиману Одеської області курортом державного значення. Через те, що законопроект не був внесений до Верховної Ради України відповідно до Закону України «Про курорти» у зв'язку з бюрократичною тяганиною, що створюється органами виконавчої влади та тягнеться понад рік, вважаємо, що для забезпечення збереження унікального родовища пелоїдів та мінеральних вод, ефективного використання великого лікувального потенціалу Куяльницького лиману необхідно невідкладно прийняти проект закону, внесений народними депутатами України з різних фракцій.

Комітет ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу та в цілому проект Закону «Про оголошення природних територій Куяльницького лиману Одеської області курортом державного значення» (№ 8502), поданий народними депутатами України Романовою, Сисоєнко, Великіним та іншими.

Шановні народні депутати! Я дуже прошу максимально змобілізувати членів фракцій. Законопроект не має політичного підтексту. Нам треба об'єднатися навколо наших цілющих територій, якими на сьогодні ми не користуємося, а, маючи такі властивості в рідній Україні, їдемо за кордон, не розуміючи, що тут ми сидимо на «золотій жилі», яка може приносити кошти не лише Одеській області, а й Україні загалом, зміцнювати наш імідж як сильної туристичної країни.

Зараз ця територія, якби я вам показала фотографії, більше нагадує чи то смітник, чи то будівельний майданчик. Там відбувається стихійна забудова. Жоден інвестор не хоче вкладати кошти в цю територію, бо не бачить, щоб органи центральної влади сприяли створенню там курорту. До речі, місцеві громади, органи місцевого самоврядування, які вже мають, навіть, стратегію розвитку цих територій як лікувального курорту, чекають рішення Верховної Ради України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Колеги, прошу записатися на запитання до доповідача. Три хвилини.

Німченко. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»).
Яке стратегічне майбутнє цієї території під Одесою? Що це буде для людей?

РОМАНОВА А.А. Дякую за запитання.

Фактично, зараз ця територія стихійно забудовується, нагадує будівельний майданчик, смітник. Якщо ми оголосимо її курортом державного значення, вона має використовуватися за цільовим призначенням.

В Одеській облдержадміністрації вже є інвестиційні пропозиції щодо розвитку цієї території як лікувального курорту, треба лише офіційно надати статус.

Для тих, хто не знає, хочу сказати, що Куяльницький лиман має такі самі цілющі властивості, як і Мертве море. Мулові грязі використовують у лікуванні хвороб опорно-рухового апарату, а мінеральні води – у лікуванні органів дихання. Тобто Куяльницький лиман може стати здравницею, де лікуватимуться наші воїни, які повернулися з війни.

Також хочу сказати про людей з особливими потребами, прикутих до інвалідного візка, яким треба оздоровлюватися. Раніше на оздоровлення вони їздили до Криму, місто Саки. Тепер через анексію Криму в них такої можливості немає. Ми маємо відтворити такий самий курорт, і Куяльницький лиман може стати альтернативою Сакам. Верховна Рада України має зберегти Куяльник для майбутніх поколінь.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Кривенко Віктор Миколайович. Будь ласка.

КРИВЕНКО В.М., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Народний Рух України. На всіх рівнях влади ми бачимо злочинний зв'язок з Одеською міською владою, яка розграбовує Одесу, замовляє напади на активістів. Три роки поспіль не ставиться на голосування, навіть немає рішення профільного комітету, проект Постанови «Про призначення позачергових виборів Одеського міського голови», який підписали 102 народних обранці. Вкрадено 90 гектарів аеродрому «Шкільний» в Одесі, а від влади – жодної реакції. Я закликав і Верховного Головнокомандувача, і міністра оборони розмістити там гарнізон, в умовах воєнного стану вчинити дії.

Коли в Одесі спалили мою палатку-приймальню, на якій було написано «Приймальня народного депутата», Генпрокурор сказав, що як це так, писати на палатках «Приймальня народного депутата», хоча весь Майдан так пройшов.

Зараз також ми бачимо, як важливе питання щодо збереження природних територій Куяльницького лиману ставиться на голосування на середу, коли, фактично, гарантовано буде провалено це голосування, що розв'яже руки всім тим...

РОМАНОВА А.А. Дякую за запитання-пропозицію.

Напади на активістів відбуваються в багатьох областях України. Учора дивилася мапу, то Одещина за кількістю нападів на активістів входить до трійки областей, де найбільше їх відбувається.

Є дуже багато питань стосовно території Куяльницького лиману, як вона використовується сьогодні. Наприклад, якщо хтось захоче на тій території побудувати чи СТО, чи якесь виробництво, яке, фактично, знищуватиме природні лікувальні грязі, добросовісні органи місцевого самоврядування не мають, навіть підстав для того, щоб відмовити у забудові. Тому, щоб зберегти цілющі властивості лиману, ми маємо дати їм законні інструменти, маємо проголосувати за це.

Я знаю, що зараз нас дивиться громада Одещини, громадські активісти, які виступають проти забудови цієї території, представники органів місцевої влади, які стоять на позиції збереження цілющих територій для прийдешніх поколінь. І, звичайно, буде прикро,

якщо сьогодні через безвідповідальне ставлення депутатів до своїх обов'язків...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Хочу доповнити. Вважаю, є неприйнятною відсутність народного депутата на робочому місці. Звертаюся до всіх депутатів: подивіться направо, наліво, передзвоніть тим, кого немає. Є робочий час у народних депутатів України, на чому я неодноразово наголошував, такий самий, як і в наших військових на фронті. Але ніхто собі не уявляє, що військовослужбовець може покинути службу і піти, чи викладач сказати: «Я сьогодні не прийду, у мене є інші справи», чи взагалі будь-який працівник.

Звертаюся до всіх голів фракцій: такого не повинно бути, щоб під час засідання Верховної Ради України не було на робочому місці народних депутатів. Якщо не буде народних депутатів, проведу рейтингове голосування, і його результати опублікую в «Голосі України».

Ще раз кажу, подивіться, кого немає, передзвоніть. Ми йдемо за повною процедурою, відповідно обговорення триватиме ще близько 40 хвилин. Цього часу вистачить, щоб з будь-якої точки Києва доїхати до робочого місця. Кожен має бути на робочому місці, коли буде прийматися рішення. Це відповідальність фракцій. Закликаю всіх під час обговорення максимально змобілізуватися.

Дякую, пані Анно.

До співдоповіді запрошується Бахтеєва Тетяна Дмитрівна, яка представить альтернативний законопроект. Будь ласка.

Наголошую, ще будуть виступи від фракцій і виступи депутатів. Тобто є достатньо часу змобілізувати зал.

БАХТЕЄВА Т.Д. Шановні колеги! Куяльник є одним із найстаріших грязьових курортів України, заснований ще в 1834 році в низов'ях лиману. Куяльницькі грязі з сульфідного мулу за своїми лікувальними властивостями визнані еталонними. Вони сприяють зменшенню запальних процесів, зміцнюють імунітет, відновлюють функції пошкоджених органів і систем організму, а також широко використовуються в лікуванні безпліддя. Ропа лиману також має лікувальні властивості, а мінеральна вода «Куяльник» допомагає при захворюваннях шлунково-кишкового тракту.

Куяльницьке родовище є унікальним місцем в Україні. Його грязі вважаються більш цілющими, ніж грязі Мертвого моря в Ізраїлі. На жаль, українські вчені, громадськість констатують критичність екологічної ситуації на Куяльницькому лимані. Основна небезпека для лиману полягає в його поступовому пересиханні. Рівень води в 2013 році порівняно з травнем 2012 року знизився на 16 сантиметрів. Як відомо, середня глибина лиману становить 1 метр, тому, навіть таке незначне, на перший погляд, пересихання є дуже серйозним. Повне пересихання лиману призведе до неминучої загибелі водної флори і фауни, втрати унікальних лікувальних властивостей водойм.

Шановні народні депутати! З метою збереження від передчасного псування та бактеріального забруднення мінеральних вод і лікувальних грязей Куяльницького лиману постановою Ради Міністрів Української РСР від 7 березня 1985 року було затверджено межі округу і зон санітарної охорони курорту Куяльник в Одеській області. Однак і сьогодні території курорту Куяльник не оголошені офіційно відповідно до вимог Закону України «Про курорти» курортом державного значення. Разом з тим збереження унікального природного родовища лікувальних ресурсів Куяльницького лиману вимагає системного підходу, який може бути реалізований шляхом створення та забезпечення функціонування курорту державного значення.

Враховуючи викладене, виникла нагальна потреба у збереженні унікального родовища пелоїдів і мінеральних вод шляхом оголошення природних територій Куяльницького лиману Одеської області курортом державного значення.

Шановні колеги, прошу підтримати цей законопроект за основу.
Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Тетяно, поверніться на трибуну для надання відповідей на запитання.

Колеги, прошу записатися на запитання до співдоповідача. Будь ласка, 3 хвилини.

Буглак Юрій Олександрович передає слово Споришу. Будь ласка.

СПОРИШ І.Д., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму

(одномандатний виборчий округ № 15, Вінницька область, партія «Блок Петра Порошенка»). Фракція «Блок Петра Порошенка», виборчий округ № 15, Вінниччина. Я хотів поставити запитання і Анні Романовій, бо законопроект, дійсно, необхідний, його прийняття чекає, мабуть, уся Одеса. Чекає його й держава, тому що відкривається можливість для туристів відвідати лиман, полікуватися там.

Але в мене таке запитання до вас. Як ви думаєте, чому з 1985 року, за стільки скликань вже Верховної Ради України, і досі не прийнято рішення щодо Куяльницького лиману? Можливо, нинішнє скликання, дасть Бог, прийме таке рішення.

Дякую.

БАХТЕЄВА Т.Д. Дякую.

На ваше запитання я не можу дати відповіді. Є завдання зберегти природні лікувальні ресурси унікального родовища, і ми сьогодні маємо це зробити. Чому й досі не було прийнято такого рішення? Мабуть, хтось хотів зробити Куяльницький лиман приватним курортом. Наразі ми хочемо зробити його курортом державного значення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Сергій Шахов передає слово Кривенку. Будь ласка.

КРИВЕНКО В.М. Народний Рух України. Два рухівці проголосують за цей законопроект. А я хочу продовжити питання призначення позачергових виборів міських голів в Одесі, Смілі, де ситуація є катастрофічною. Наприклад, у Смілі вже й суд відсторонив міського голову, і сміляни на вічі одногосно проголосували за зміну міської влади, переобрання депутатів. Тому я закликаю голів фракцій «Народний фронт» і БПП, бо депутати саме ваших фракцій становлять більшість Комітету з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування, який не збирається, не ухвалює рішення, вплинути на формування порядку денного засідання комітету, з тим щоб ці питання були розглянуті і щодо них були ухвалені рішення. Закликаю Голову Верховної Ради України, який на сьогодні є заручником цієї ситуації – не може без рішення комітету внести до залу проект постанови щодо Одеси, і він понад три роки лежить не

рухаючись, прийти на засідання комітету, зробити його відкритим і прийняти будь-яке рішення, щоб була можливість внести проект на розгляд залу. Фактично, відповідальність за неприйняття рішення лежить на двох найбільших фракціях парламенту. Десятки міст вимагають проведення позачергових виборів. Знаєте, за безвладдя найбільше все крадеться.

Я закликаю всіх колег прийти до залу і в жодному разі не дати негативного сигналу активістам Одеси, які борються за збереження кожного метра української землі.

БАХТЕЄВА Т.Д. Шановний колего! Я не можу сказати, чому там не працює міська влада. Але ще раз повторюю, що нам треба прийняти законопроект і офіційно оголосити території Куяльницького лиману курортом державного значення, який має більші цілющі властивості, ніж Мертве море в Ізраїлі, де не лише лікуються тисячі наших хворих пацієнтів, а й стають здоровими.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пані Веселова, ви наполягаєте на запитанні? Ні. Дякую вам.

Отже, час на запитання вичерпаний.

Колеги, увага! Хочу ще раз повідомити, що за процедурою розгляду законопроекту зараз будуть виступи від фракцій, потім – виступи депутатів. Це орієнтовно 40 хвилин. Тобто об 11.40 відбудеться голосування щодо законопроекту № 8502. Якщо я бачитиму, що в залі недостатня кількість депутатів, вимушений буду згідно з Регламентом провести рейтингове голосування і опублікувати в «Голосі України» прізвища депутатів, відсутніх у залі. Звертаюся до всіх голів фракцій, щоб це не було несподіванкою, не було образ, бо попередні рази багато хто ображався, що це сталося несподівано, якщо об 11.40 не буде на робочих місцях народних депутатів, я опублікую в «Голосі України» прізвища всіх депутатів, відсутніх у залі (*Шум у залі*). Не кричіть! Я сказав, що за процедурою у нас виступи від фракцій, потім – виступи депутатів.

Прошу записатися на виступи від фракцій і груп.

Від фракції «Самопоміч» Роман Семенуха передає своє право на виступ Романовій. Будь ласка.

РОМАНОВА А.А. Шановні народні депутати! Зараз мені надходять повідомлення з Одеси від людей, які дивляться трансляцію нашого засідання. Пишуть, що таке ставлення Верховної Ради до цього питання, нічого, крім негативних емоцій, не викликає. Це не стосується тих депутатів, які присутні в цьому залі, навпаки, я вам вдячна за сумлінне ставлення до своїх депутатських обов'язків.

Дуже прикро, що ми потихеньку втрачаємо Україну, і не лише через війну на Донбасі, а й через те, що втрачаємо свої ресурси, лікувальні курорти. Якщо ми не приймемо цього рішення, Куяльник дуже швидко забудується, лікувальну воду втратимо, і українці витратимуть гроші на свій відпочинок за кордоном, тим самим зміцнюючи економіку Єгипту, Туреччини, а про Мертве море в Україні і не знатимуть. Сьогодні українець, в якого є гроші, їде лікуватися в Ізраїль, Німеччину, Швейцарію, замість того щоб лікуватися тут, в Україні, залучати кошти в економіку України, розвивати такі території, які потім повернуть в нашу економіку в десятки разів більше коштів.

За даними Національного банку України за минулий рік українці, які виїжджали на відпочинок в різні країни світу, вивезли з України лише за безготівковими розрахунками 7 мільярдів доларів! А коли іноземці приїжджають до України, вони витрачають лише 1,5 мільярда доларів. Це означає, що нам треба розвивати свою туристичну індустрію, логістику, залізничні напрямки, як сказав Андрій Садовий, треба створити аеропорт у кожному обласному центрі України, і тоді ми залучимо в економіку України додатково понад 10 мільярдів доларів, які підуть на розвиток малого/середнього бізнесу, на створення робочих місць. Хтось підраховував, скільки наше позитивне голосування уможливило б створення додаткових робочих місць на території Куяльницького лиману? Ні. А саме це є нашим як державників завданням – прораховувати економічний потенціал кожної території України. Треба приходити до залу, працювати народними депутатами, працювати в уряді, а не вирішувати якісь свої питання.

Дякую. Дуже сподіваюся на підтримку фракцій.

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
СИРОЇД О.І.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

До слова запрошується народний депутат Спориш. Прошу.

СПОРИШ І.Д. Фракція «Блок Петра Порошенка», виборчий округ № 15, Вінниччина. Ми розглядаємо два законопроекти, які доповнюють один одного. Якщо, дасть Бог, ми сьогодні все-таки приймемо один із них у першому читанні, обов'язково їх об'єднаємо і доопрацюємо. Скажу більше, мабуть, на жодне засідання нашого комітету не приїжджав голова адміністрації, а ось голова Одеської обласної державної адміністрації приїхав на засідання комітету і просив, щоб підтримали проект щодо оголошення Куяльницького лиману курортом державного значення.

Дуже прикро, що з 1985 року і вже за часів вільної України ми нічого не зробили, офіційно не оголосили Куяльницький лиман курортом державного значення. Думаю, тут ми дуже багато упустили, і бюджет нашої країни не доотримує коштів. Ми знаємо, що Куяльницький лиман недалеко, якихось 20-30 кілометрів і вже Молдова, мешканці якої їздять до нас на лікування. Якщо Куяльницькому лиману надамо значення державного курорту, туди їхатимуть люди не лише з України, а з усього світу. Рішення щодо лиману чекає Одеса, державний бюджет, Куяльницька сільська рада, бо це наповнення бюджету.

Тому я дуже прошу депутатів зайти до залу і підтримати законопроект, який об'єднує весь зал, не має політичного значення. Кажуть, що не всі законопроекти є важливими. Ні, всі законопроекти, які приймаються в залі, є важливими, і до кожного ми повинні ставитися з відповідальністю. Я хочу, щоб сьогодні ми з відповідальністю поставилися до цих законопроектів і прийняли їх у першому читанні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам.

Від групи «Воля народу» до слова запрошується народний депутат Шахов.

ШАХОВ С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (одномандатний виборчий округ № 114, Луганська область, політична партія «Наш край»). Група «Воля народу», політична сила «Наш край». Шановні колеги! Як бачимо, в залі, практично, не вистачає людей, тому треба згуртуватися. «Наш край» підтримує рішення про те, щоб усі курорти були державного значення. За 27 років курортні підприємства перекуплені, деякі зруйновані, порізані на металобрухт, на будівельні матеріали. Де дитячі табори, в яких ще я відпочивав, коли був малим, а з батьком-шахтарем, царство йому небесне, виїжджали на грязьові ванни до Слов'янська, Закарпаття, а також до Чорного та Азовського морів? Хіба мало сьогодні курортів державного значення, які можуть принести в бюджет країни десятки мільярдів доларів, дати розвиток туризму, просто стоять? Нещодавно був у Миргороді. Місто цвіте, краса неймовірна, практично, як в Італії, а такий курорт як Куяльник на Чорному морі сьогодні занедбаний. Коли їду потягом на Луганщину, до себе в округ, бачу, як усе потопає у смітті, і на це дивляться наші діти, наші гості. Чому так? Де наша віра? Де сьогодні совість тих, хто не хоче підтримувати цього законопроекту?

Я закликаю кожного народного депутата, незалежно від партійної приналежності, який знаходиться в сесійній залі, підтримати законопроект, його авторів і комітет. Ми повинні розвивати нашу державу.

«Наш край» підтримує законопроект щодо надання державного значення курорту Куяльник. Також пропоную провести аудит усіх курортів у нашій державі, дитячих таборів, які перебувають в занепаді, всього того, що було зруйновано за 27 років. Давайте будемо будувати, а не руйнувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Від фракції «Опозиційний блок» виступає народний депутат Скорик. Прошу.

СКОРИК М.Л., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Шановна головуєча!

Шановні колеги! Шановні громадяни України! Шановні жителі Одеської області! Я вважаю, що напівпорожній сесійний зал Верховної Ради України, який показує телеканал «Рада», під час розгляду такого законопроекту є величезною ганьбою.

Я представляю у Верховній Раді мешканців Одеської області. Під час спілкування з багатьма своїми земляками щодо цього питання, я зрозумів, що даний законопроект дуже важливий для нашого регіону. Про Куяльницький лиман, на жаль, дуже мало розповідають у засобах масової інформації. Громадяни України більше знають про Мертве море в Ізраїлі, ніж про Куяльницький лиман. Натомість за своїми лікувальними властивостями Куяльницький лиман є унікальним і не гіршим Мертвого моря. Але проблем навколо Куяльницького лиману дуже й дуже багато, і насамперед, пов'язаних з річкою Куяльник, басейн якої варварськи використовується нелегальними кар'єрами. Тому, користуючись нагодою, з цієї трибуни звертаюся до органів прокуратури з проханням звернути увагу на використання земель лиману, на ситуацію з будівлями санаторію «Куяльник», який належить Укрпрофоздоровниці.

Сьогодні в залі кажуть, що прийняття законопроекту сприятиме створенню нових робочих місць і таке інше. На жаль, це не зовсім так. Прийняття проекту закону не вирішить усіх проблемних питань навколо Куяльницького лиману. Але я хочу закликати всіх колег, присутніх у залі, однозначно підтримати законопроект, тому що це крок вперед стосовно захисту басейну Куяльницького лиману, це привернення уваги українського суспільства, світової громадськості до цього питання, це підняття рівня в очах світової громадськості, потенціальних клієнтів, потенціальних туристів Куяльницького лиману. І те, що в залі немає колег депутатів, щоб підтримати законопроект, це дуже погано. Ще раз кажу, ганьба!

Хочу подякувати авторам за розроблення та подання цих законопроектів. Прошу підтримати.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Від Радикальної партії Олега Ляшка виступає народний депутат Лозовой.

ЛОЗОВОЙ А.С., секретар Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Радикальна партія Олега Ляшка. Щойно тут виступав «сепар», який сидить у парламентському сесійному залі, замість того щоб сидіти в Лук'янівському СІЗО і відповідати за злочини проти Української держави, української нації. Але ми живемо в історичний час, коли в Україні відбуваються тектонічні зміни. Сьогодні ми, як ніколи, близькі до того, що Україна здобуде Українську помісну автокефальну церкву, за що не одне покоління українців боролось сотні років. Але, шановні друзі, знаєте, що заважає створенню Української помісної автокефальної православної церкви, крім протидії Москви, агентура якої є і в цьому залі, у тому числі депутат Скорик, заважає бездумна політика влади в економіці.

Щоб ви розуміли, я щойно приїхав із Свято-Феодосіївського монастиря. Це такий острівець українського духу серед «руського мира» у Києві. Цей монастир за листопад отримав платіжку понад 27 тисяч гривень. За такими безбожними тарифами, які запровадила нинішня влада, не може платити жоден український храм.

Наша команда вимагає встановити пільги для Української православної церкви Київського патріархату, для майбутньої помісної церкви, для Української греко-католицької церкви, щоб вони могли служити Богу, захищати інтереси України й українців, а не шукати кошти на сплату комуналки. З Архімандритом Макарієм, настоятелем монастиря, ми порахували, що за грудень рахунок без пільг становитиме близько 75 тисяч гривень. Таких коштів у монастиря немає.

Тому я закликаю владу: побійтеся Бога, не знущайтеся над людьми та нашою церквою, виконайте вимогу Радикальної партії і поставте законопроект Олега Ляшка про зниження тарифів на розгляд, дайте пільги Українській церкві, думайте про людей, про наше майбутнє, а не залазьте в кишені Української церкви та кожної української родини. Ні люди, ні церква не здатні платити за такими тарифами, які встановлює влада на вимогу МВФ. Немає таких грошей. Подивіться...

Пані Оксано, дозвольте завершити виступ.

ГОЛОВУЮЧА. Шановний народний депутате! Ваш виступ не стосується питання, яке ми зараз розглядаємо.

ЛОЗОВОЙ А.С. Я кажу про найважливіші речі, про Українську церкву і про те, як вижити людям.

Законопроект Радикальна партія, безумовно, підтримує. Наш лідер Олег Ляшко є його співавтором. Усі санаторії мають бути в державній власності, а не приватизованими, щоб їх розграбувати чи просто порізати на ділянки.

Бережіть Україну! Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧА. Шановні народні депутати! Щоб не було нарікань, я попереджаю: якщо виступ не стосуватиметься законопроекту, який ми розглядаємо, я вимикатиму мікрофон.

А зараз репліка від народного депутата Скорика.

СКОРИК М.Л. Я вчергове хочу звернутися до головуючої. Коли виступають опозиційні депутати і кажуть те, що не подобається президії, їх завжди переривають, а деяким депутатам дозволяють безкарно ображати своїх колег, абсолютно безпідставно звинувачувати Бог знає в чому. Депутат виходить на трибуну, не знає, де знаходиться Куяльницький лиман, розповідає про томос, не знаючи, що це таке, про тарифи, тобто просто використовує час на парламентській трибуні, щоб піарити свою недолугу політичну силу і самого себе.

Ще раз звертаюся до головуючої з проханням виконувати Регламент: якщо депутат виступає не по суті питання, переривати такий виступ.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Цілком з вами згодна, і вже наголосила, що буде вимикатися мікрофон, якщо виступ не стосуватиметься законопроекту, який ми розглядаємо.

Від фракції «Народний фронт» виступає народний депутат Величкович. Прошу.

ВЕЛИЧКОВИЧ М.Р., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту

та туризму (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Шановні колеги! Проект Закону «Про оголошення природних територій Куяльницького лиману Одеської області курортом державного значення» є надзвичайно важливим. На засіданні Комітету з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму під час його розгляду були присутні експерти, фахівці, а також голова Одеської обласної державної адміністрації. Чому законопроект надзвичайно важливий?

Перше. Це питання ми мали вирішити давно, навіть, не за цієї каденції, а за попередні 20 років.

Друге. Сьогодні треба захистити цю територію від тих, хто проводить неналежну господарську діяльність, некваліфіковано експлуатує цілющі природні ресурси.

Третє. Ми повинні створити передумови для того, щоб в цей регіон пішли нові інвестиції. Надання територіям Куяльницького лиману державного захисту уможливить залучити великі інвестиції, створити нові робочі місця, залучити туристів з інших країн до нас на лікування та оздоровлення, дасть можливість нашим громадянам не виїжджати і не вивозити гроші за кордон, а за відносно невеликі кошти проходити лікування і оздоровлення саме в Україні.

Ми закликаємо всіх колег, незалежно від фракцій, політичних уподобань, в яких групах ви знаходитеся, у тому числі позафракційних, прийти до залу і проголосувати. Тому що це те, що об'єднує всіх депутатів, всю країну. Ми повинні турбуватися про своє майбутнє. Пам'ятаємо про це і закликаємо наших колег прийти до залу і проголосувати за нашу туристичну рекреаційну галузь. Поки що в нас небагато таких курортів, і Куяльник може стати одним із тих, який дасть поштовх для продовження розвитку курортології.

Шановні колеги, приходіть до залу, проголосуйте за законопроект! Давайте дамо Куяльнику підтримку, новий подих життя.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ми завершили виступи від депутатських фракцій і груп.

Прошу народних депутатів записатися на виступи в обговоренні.

До слова запрошується народний депутат Долженков. Прошу.

ДОЛЖЕНКОВ О.В. Прошу передати слово Ігорю Шурмі.

ГОЛОВУЮЧА. Народний депутат Шурма. Прошу.

ШУРМА І.М. «Опозиційний блок». Шановні колеги! У когось є сумніви в тому, що природні території Куяльницького лиману Одеської області треба оголосити курортом державного значення? Немає. Тоді, що робиться в залі? Де люди? Чому на сьогодні ми переходимо до нової регламентної норми: прошу всіх зібратися об 11.40, інакше проведу рейтингове голосування? Наче всі люди патріотично налаштовані, хочуть організувати в нас хороший курорт Куяльник, а голосувати нікому. Чому б зараз не взяти і не провести рейтингове голосування і не опублікувати його результати? Чому хтось приходить і працює, а цілий ряд крісел у залі є пустими? Що це відбувається? Це якась чергова нова форма роботи у Верховній Раді?

Більше того, важливу тему Куяльника, що всі підтримують, сприяють, обговорюємо годину, а на реформу...

ГОЛОВУЮЧА. Шановний народний депутате! Я вимушена вимкнути мікрофон, бо виступ не стосується предмета розгляду (*Шум у залі*).

Прошу увімкнути мікрофон Шурми.

Народний депутате, ви маєте виступати по суті законопроекту, який розглядається. Прошу.

ШУРМА І.М. То мій виступ про Куяльник. Я кажу про те, чому законопроект про Куяльник, який потребує підтримки в залі, її не має. Чому правляча коаліція... (*Шум у залі*). Чому немає депутатів з тієї фракції, яка є автором? Чому оголошують, щоб депутати зібралися об 11.40 для голосування щодо територій Куяльницького лиману? А об 11.30 не треба бути в залі і обговорювати питання Куяльника? Можливо, люди, які є в залі, дадуть якусь хорошу пропозицію. Чому на Куяльник відводиться півтори години, а важлива реформа охорони здоров'я свого часу розглядалася і голосувалася за скороченою процедурою? Адже на курорті Куяльник проводитимуться лікувальні процедури, що також є складовою медичної реформи. Тоді за 2 хвилини обговорили зміну системи, тепер не знаємо, що з цим усім

робити, а на Куяльник виділяємо стільки часу, і говоримо про церкву, про будь-що.

Тому я закликаю головуючу, яка цілком вірно вчинила на початку засідання, – не надавати слово іншому депутату замість того, хто записався, але якого в залі немає, – провести зараз поіменне голосування і результати опублікувати в «Голосі України». Нехай люди знають, що тих, хто каже, що вони є патріотами власної держави, під час розгляду питання державної власності, національної слави курорту Куяльник, немає на роботі. Будьте послідовними в усьому.

Я весь свій виступ присвятив Куяльнику, не треба вимикати мій мікрофон. Куяльник – понад усе! Будьте здорові!

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошується до слова народний депутат Оксана Корчинська.

КОРЧИНСЬКА О.А., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка).* Слава Ісусу Христу! Я дуже прошу підтримати законопроект № 8502 пані Анни Романової, норми якого дадуть можливість повернути природні території, санаторії, які є надзвичайно важливими для нейропоранених і нейрохворих. На жаль, санаторії в Криму ми втратили, зараз не маємо можливості там лікувати наших нейропоранених. Але природні ресурси територій Куяльницького лиману є єдиним аналогом Криму, де можуть проходити реабілітацію наші важкопоранені бійці та важкохворі, що потребують обов'язкового лікування раз на півроку.

Ще дуже прошу народних депутатів підтримати в обов'язковому порядку пропозицію щодо передачі санаторію «Лермонтовський» Міністерству оборони і не вестися на жодні провокації. Тому що є народні депутати, які намагаються цей унікальний санаторій, в якому лікуватимуться наші хлопці і дівчата, поранені на війні, залишити в руках приватних власників. Цього категорично не можна робити. Депутати, які провокуватимуть ситуацію, щоб цей санаторій не перейшов у власність Міністерства оборони, виступатимуть проти наших захисників.

Слава Україні! Слава нашим захисникам!

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошується до слова народний депутат Скорик.

СКОРИК М.Л. Прошу передати слово Наталії Королевській.

ГОЛОВУЮЧА. Наталія Королевська. Прошу.

КОРОЛЕВСЬКА Н.Ю., *член Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»).* Шановні колеги! Безумовно, ми будемо підтримувати цей законопроект. Куяльник – це унікальне місце, перший санаторій, який прийняв переселенців з Донбасу, і там працює фахова команда. Але я хочу сказати, що питання треба вирішувати комплексно.

У нас ще є Слов'янський курорт – найунікальніший курорт, де так само, як і в Саках роблять найякісніші процедури спинальникам. На сьогодні Слов'янський курорт – це єдине місце в Україні, де людям на візках, хлопцям з передової надають допомогу, ставлять людей на ноги. Але, на жаль, вже четвертий рік поспіль люди влади, незважаючи на те, що він перший надав дах військовим, допомагав хлопцям, яких вивозили з передової, надав допомогу переселенцям, намагаються знищити його, реорганізувати, забрати корпуси, повністю розпродати унікальну землю. Військові подякували Слов'янському курорту, звільнили корпуси, але потім туди, як саранча, набігли різні можновладці, які намагаються розібрати його по крихтах.

Хочу сказати, що жодна злочинна влада в нашій країні і пальцем не торкнулася Слов'янського курорту, розуміючи, що це колиска миру та захисту Донбасу, а нинішня влада хоче повністю знищити його.

Тому я звертаюся до вас, шановні народні депутати, до спікера та президії парламенту з проханням об'єднати зусилля і захистити унікальні природні ресурси, надані нам Господом Богом, колективи, які там працюють і захищають право людей на отримання у своїй країні реабілітації.

Прошу мій виступ вважати депутатським запитом до Генеральної прокуратури, Національного антикорупційного бюро, Державної фінансової інспекції, Національної поліції. Прошу терміново розібратися

з ситуацією, яка склалася на Слов'янському курорті, зупинити тих, хто прикриваючись війною, розкрадає, знищує колицку миру Донбасу. Сьогодні Слов'янськ є символом українського Донбасу. Але коли все місто бачить, як влада грабує Слов'янський курорт, люди розуміють...

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Арешонков Володимир Юрійович. Будь ласка.

АРЕШОНКОВ В.Ю. Шановні колеги! Шановні слухачі! Я закликаю всіх підтримати даний законопроект, який, з одного боку, певною мірою є регіональним, а з іншого, абсолютно державницьким, тому що насправді йдеться про відновлення саме державної політики щодо підтримки, відродження місць оздоровлення, відпочинку наших людей. У цьому контексті Куяльник – місце унікальне, його ні з чим не можна порівнювати. В Україні, наприклад, на територіях Львівської, інших областей є природні мінеральні курорти, є надзвичайно важливі джерела, якими ми користуємося для лікування різного виду хвороб, але, ще раз підкреслюю, Куяльник є унікальним курортом за своїми мінеральними джерелами.

Безперечно, це питання є прикладом того, наскільки важливо сьогодні розвивати політику регіонального рівня щодо підтримки місцевих територіальних громад. Тому що організація лікування та оздоровлення людей на наших курортах, у даному разі в Одеській області, може бути серйозним джерелом наповнення місцевих бюджетів, що є прикладом успішної реформи децентралізації та розвитку цих територій. Я закликаю всіх підтримати даний законопроект.

Наразі хочу звернутися до головуючого і до всіх, хто виступає з цієї трибуни, з проханням бути надзвичайно коректними у своїх висловлюваннях, бо нас слухають радіослухачі. І коли ви, шановний пане Голово, кажете, що депутатів немає в залі, вони думають, що зал пустий, тоді з ким ви тут працюєте. Мова є надзвичайно конкретний елемент. Якщо в залі немає частини депутатів, то ви так і кажіть. Якщо ви наполегливий у своїй діяльності, тоді, дійсно, публікуйте

в газеті список депутатів, відсутніх у залі під час важливих голосувань. А закликати по 10 чи 100 разів зайти до сесійного залу депутатів, яких немає, думаю, марна трата часу. Ще раз підкреслюю, в залі є надзвичайно відповідальні порядні депутати, і вони знаходяться на робочих місцях, а ось кого немає, давайте з'ясовувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Хочу наголосити, що саме народні депутати казали про те, що в залі немає людей, а я закликав усіх прибути до залу, попередив, що буду публікувати прізвища відсутніх. Запрошую до залу для того, щоб кожен законопроект, який стоїть у порядку денному, набрав необхідну кількість голосів, бо провалити його не є державницькою позицією. Ще раз наголошую, кожен із вас має змогу подивитися направо, наліво, запросити до залу тих, кого немає, тому що через 5-7 хвилин ми перейдемо до прийняття рішення.

Прошу всіх голів фракцій запросити депутатів до залу, через 5 хвилин голосування.

Виступає Долженков, якому передав слово Мартовицький. Будь ласка.

ДОЛЖЕНКОВ О.В. Шановні колеги! Шановні громадяни України! Головуючий сказав про відсутність депутатів. Я не знаю, які фракції відсутні, але фракція «Опозиційний блок» присутня майже в повному складі і, звичайно, підтримуватиме зазначений законопроект, бо для нас інтереси людей, які проживають на територіях, де нас підтримували під час проведення парламентських виборів, є пріоритетними. На жаль, питань і проблем, пов'язаних з людьми, що мешкають в Одеській та інших областях, які розділяють нашу точку зору, дуже наближені до нас за морально-етичними цінностями, розглядається дуже мало, оскільки чинна влада не звертає уваги на потреби зазначених людей.

Стосовно законопроекту, який розглядається. Звичайно, ми підтримуємо пропозицію про оголошення природних територій Куяльницького лиману Одеської області курортом державного значення. Чому виникло зазначене питання? Фракція «Опозиційний блок», член якої є автором альтернативного законопроекту, зазначила, що питання

не лише в збереженні природних ресурсів, якими люди користувалися багато років, лікували свої хвороби, а й у тому, щоб зупинити хаос, безлад, що панують в Україні через свавілля режиму, щоб не виникла серйозна техногенна катастрофа, серйозна небезпека щодо схоронності, збереження природно-лікувальних властивостей зазначеної території. Щоб стримати свавілля з боку центральних органів виконавчої влади, що здійснюють відповідну владу на місцях, нам треба прийняти рішення.

На жаль, у мене виникає занепокоєння щодо результативності сьогоднішнього голосування. Кожна фракція хоче звинуватити іншу у відсутності депутатів. Але давайте будемо дивитися правді в очі. Зараз немає переважної більшості коаліції, адже середа – це не їх день. Вони присутні у вівторок, в більшому складі будуть присутні в четвер, завтра. Для них питання оборони є пріоритетнішим, аніж питання, яке ми зараз розглядаємо. Тому в мене до головуючого конструктивна пропозиція: якщо під час рейтингового голосування чи будь-якого іншого голосування не набиратиметься голосів, розпочати завтра ранкове засідання з розгляду цього питання і все-таки прийняти рішення більшістю голосів небайдужих депутатів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. На цьому виступи народних депутатів завершено. Зараз буде заключне слово від доповідачів, потім – голосування.

Прошу депутатів зайти до залу і зайняти робочі місця. Через 3-4 хвилини – прийняття рішення.

Романова Анна Анатоліївна. Будь ласка.

РОМАНОВА А.А. Шановні народні депутати! Шановні телеглядачі, радіослухачі! Зараз ми обговорюємо досить важливу тему. Справа не лише в курорті на Одещині, за який ми боремося, а в стратегічному підході до розвитку нашої країни. Внутрішній туризм може дати бюджету України десятки мільярдів доларів США, яких він недоотримує. Назву показові цифри. За минулий рік до України приїхало іноземців близько 14 мільйонів, а українців виїхало на відпочинок з туристичною метою – 27 мільйонів. Фактично, самі українці через недосконалу інфраструктуру, занедбані курорти, через те, що не

знають про унікальні території, туристичні об'єкти в рідній країні, їдуть за кордон і вивозять свої гроші. Тобто Україна в цьому плані програє. Що треба для підняття української туристичної індустрії? Три речі.

Перше. Політична воля, яку ми маємо зараз продемонструвати.

Друге. Розвиток туристичної інфраструктури: дороги, залізниця, аеропорт в кожному великому місті України, щоб об'єднати країну. Зараз мені скаржаться люди, що не можуть купити квитки на потяги, щоб дістатися до наших популярних у зимовий період курортів у Західній Україні. «Укрзалізниця», якщо зайти на її сайт, вже зараз не продає квитків. Цю проблему, через яку українці не можуть нормально подорожувати своєю країною, треба розв'язувати.

І третє. Популяризація нашого туристичного продукту. Коли я розповідала про Куяльник і зверталася до депутатів, із них 50 відсотків запитали, де він знаходиться. Ми маємо Мертве море в Україні, про яке навіть не знаємо.

Тому я дякую всім, хто сьогодні виступав з цієї трибуни. Ми побачили, що немає жодної фракції, яка не підтримувала б цього законопроекту. Треба лише політична воля на те, щоб прийти і проголосувати. Я абсолютно впевнена, що ми проголосуємо.

Кілька слів про основний законопроект № 8502 і альтернативний [№ 8502-1](#). Оскільки вони абсолютно ідентичні, пропоную представникам усіх фракцій об'єднатися навколо одного із них. Мені все одно навколо якого, але буде логічно об'єднатися навколо основного законопроекту № 8502. Якщо законопроекти ідентичні за своїм змістом – оголошення територій Куяльницького лиману курортом державного значення, то не має значення, з якої фракції автор. Треба зробити Куяльник курортом, дати представникам органів місцевого самоврядування, місцевій владі інструмент, щоб залучити інвесторів до створення повноцінного курорту, де лікувалися б наші діти, воїни АТО, взагалі всі бажаючі українці. Було б дуже добре, якби кожен народний депутат України відпочивав в Україні. Давайте проголосуємо і поїдемо відпочивати на Куяльницький лиман, тим самим підтримаємо українську туристичну індустрію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Бахтеєва Тетяна Дмитрівна. Будь ласка, заключний виступ.

Колеги, через 2 хвилини – прийняття рішення. Прошу всіх зайти до залу, повернутися з лож на свої робочі місця і приготуватися до голосування.

БАХТЕЄВА Т.Д. Шановні народні депутати! Дуже вдячна за всі виступи. Вони всі правильні, і це треба підтримати. Хтось сказав, що лікувальний заклад треба передати якомусь міністерству. Хочу сказати, що на цьому курорті лікують понад десять захворювань, і якщо на лікування та оздоровлення приїжджатимуть не лише українці, а й хворі з Молдови, інших країн, що зробить курорт міжнародним, це буде дуже добре.

Прошу підтримати даний законопроект, який стосується не лише питання оздоровлення та лікування наших громадян, а й національної безпеки нашої країни.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, колеги, обговорення завершено. Переходимо до прийняття рішення, і я ще раз прошу зайняти робочі місця і приготуватися до голосування.

Хочу нагадати, що ми маємо два законопроекти № 8502 і № 8502-1, які за змістом не відрізняються, і, як сказала Анна Романова, не має значення, який із них буде прийнятий. Але, я думаю, буде правильно, якщо ми дослухаємося до пропозиції комітету і приймемо за основу та в цілому базовий законопроект № 8502.

Отже, ставиться на голосування пропозиція комітету про прийняття за основу та в цілому проекту Закону «Про оголошення природних територій Куяльницького лиману Одеської області курортом державного значення» ([№ 8502](#)). Прошу голосувати. Голосуємо! Кожен голос має значення.

«За» – 231.

Рішення прийнято. Закон прийнятий.

Вітаю всіх авторів законопроектів, у тому числі й альтернативного, бо впевнений, що ви підтримували і базовий.

Колеги, ми ще раз продемонстрували, що, якщо змобілізуємося, можемо і будемо працювати ефективно і дієво.

Наступний до розгляду пропонується проект Постанови «Про проведення парламентських слухань про становище молоді в Україні на тему: «Участь молоді в процесах реформування держави» ([№ 9126](#)).

Є пропозиція розглядати дане питання за скороченою процедурою. Прошу підтримати. Голосуємо!

«За» – 118.

Рішення не прийнято.

Немає волі розглядати за скороченою, отже, розглядаємо за повною процедурою. Але, очевидно, що розгляд завершимо після перерви.

До доповіді запрошується перший заступник голови Комітету з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму Величкович Микола Романович. Будь ласка.

ВЕЛИЧКОВИЧ М.Р. Шановний пане Голово! Шановні колеги! Комітет з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму повторно вносить проект Постанови Верховної Ради України «Про проведення парламентських слухань про становище молоді в Україні на тему: «Участь молоді в процесах реформування держави», тому що Верховна Рада так і не підтримала проведення цих слухань. Протягом двох місяців ми наполягали на прийнятті проекту постанови, з тим щоб провести ці парламентські слухання 21 листопада 2018 року. Оскільки всі строки втрачені, просимо перенести проведення слухань на наступну сесію Верховної Ради України, змінивши в проекті постанови дати, а саме: в пункті 1 проекту постанови слова «21 листопада 2018 року» замінити словами «20 лютого 2019 року», і далі за текстом, а також у пункті 2 проекту постанови слова «до 1 жовтня 2018 року» замінити словами «до 30 січня 2019 року», і далі за текстом. Комітет просить підтримати українську молодь і сьогодні проголосувати «за».

На сьогодні в Україні проживає понад 11 мільйонів молодих людей віком від 14 до 35 років, а це чверть населення нашої держави. Важливо, що половина із них готові особисто долучатися до ініціатив у громаді. Молодь хоче змінювати своє життя, життя своїх громад, держави загалом. Саме тому зміни і реформи, що відбуваються в Україні, вимагають кардинального перегляду взаємовідносин між владою та поколінням молодих українців.

Проведення парламентських слухань на зазначену тему сприятиме активізації участі молоді в процесах ухвалення рішень, управління державними справами та справами громади, підвищення рівня її громадської активності, а також розвитку молодіжної політики в Україні, як інструменту залучення молодих людей до реформування держави.

Нам необхідно визначити стратегічні орієнтири державної молодіжної політики у напрямках: участь молоді в розвитку місцевих громад; розвиток локальних молодіжних ініціатив; розв'язання проблем молоді на регіональному та державному рівнях; визначення ролі та місця молоді у реформах, які проходять в Україні; реформування системи підтримки молоді, зокрема вирішення житлових питань та питання працевлаштування молоді; реформування сфери підтримки молодих сімей; заохочення та підтримка наукових та науково-дослідних ініціатив молоді; популяризація здорового та безпечного способу життя молоді, національно-патріотичного виховання.

Шановні колеги! Прошу прийняти проект постанови, прошу підтримати українську молодь.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, прошу записатися на запитання до доповідача.

Спориш Іван Дмитрович. Будь ласка.

СПОРИШ І.Д. «Блок Петра Порошенка», виборчий округ № 15, Вінниччина. Звичайно, приємно, що ми все-таки прийняли попередній законопроект, і це вже великий плюс. Дай Боже, щоб сьогодні в залі була воля народних депутатів і ми пошанували нашу молодь.

Запитання до Величковича в мене таке. Чому, на вашу думку, така зневага народних депутатів до молоді нашої країни, яка хоче взяти участь у парламентських слуханнях, показати себе, замінити нас у цьому залі?

Дякую.

ВЕЛИЧКОВИЧ М.Р. Дякую за запитання. Це питання риторичне, тому що колеги, які є зараз у залі, сподіваюся, підтримують цей проект постанови. Молодь завжди була рушієм змін і реформ у країні.

Згадаймо Революцію Гідності, українсько-російську війну, в якій молодь бере участь, захищає країну із зброєю в руках, реформи, в яких молодь бере активну участь.

Тому, сподіваюся, колеги підтримають проект постанови нашого комітету і проголосують за проведення цих парламентських слухань.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Павло Кишкар передає слово для запитання Кривенку. Будь ласка.

КРИВЕНКО В.М. Голова міжфракційного депутатського об'єднання «Пласт». Колеги, вже два роки поспіль ми передбачаємо в бюджеті 5 мільйонів гривень на розвиток пластового руху, і я дякую колезі Ярославу Маркевичу за цю ініціативу, а парламенту за підтримку розвитку «Пласту» – на наступний рік вже заплановано 7 мільйонів гривень. На моє глибоке переконання, якби ми з 1991 року витрачали на підтримку молодіжних організацій, які займаються національно-патріотичним вихованням, не менше 1 мільйона доларів, не було б окупації ні Криму, ні Донбасу.

Учора ми з керівниками різних організацій, які займаються вихованням молоді, проводили брифінг, під час якого звернулися, і я зараз повторюю це, до колег депутатів, громадських активістів, які переймаються цією сферою, з проханням долучитися до розроблення справжньої програми національно-патріотичного виховання молоді і до 20 грудня подати свої пропозиції, які ми опрацюємо і подамо уряду до 20 січня 2019 року.

Хочу сказати, що Президент підписав Указ «Про невідкладні заходи щодо зміцнення державного статусу української мови та сприяння створенню єдиного культурного простору України», про те, що з 2018 року оголошується десятиліття української мови, протягом якого робимо все можливе, щоб захистити мову. Указом передбачається затвердження урядом цільової програми через два місяці. Я з Павлом Юхимовичем Гриценком, іншими фахівцями української мови долучилися до розроблення програми, подали уряду наші пропозиції за 20 днів до завершення двомісячного терміну. І що? Минуло сім місяців, а програми розвитку української мови, яку уряд мав розробити і затвердити так і немає. У 2015 році Президент видав Указ

«Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки», а план дій, слабенський план, був затверджений у 2017 році.

Тому закликаємо всіх, хто опікується цим, і вас як першого заступника голови комітету, долучитися до того, щоб ми...

ВЕЛИЧКОВИЧ М.Р. Я як перший заступник голови Комітету з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму хочу сказати, що наш комітет бере активну участь у розробці програм, про що, думаю, ви знаєте, підтримує всі молодіжні ініціативи, зокрема ті, які стосуються кредитування молодіжного будівництва, та інші.

Тому в особі нашого комітету ви маєте лобіста молодіжних питань, які зараз є актуальними в країні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

І заключне запитання від Мацоли Романа Миколайовича. Будь ласка.

МАЦОЛА Р.М., *член Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 190, Хмельницька область, партія «Блок Петра Порошенка»).* Добрий день! Виборчий округ № 190, Хмельницька область. Я хочу не запитання поставити, а підтримати доповідача, бо те, про що він каже, дійсно, дуже важливо. Знаєте, наша молодь вміє працювати, знає, що робити, має багато цінних ідей, які можна застосувати не лише на державному рівні, а й на місцевому, будь-де.

Тому прошу депутатів зібратися в залі і проголосувати, бо це, дійсно, важливо.

Дякую.

ВЕЛИЧКОВИЧ М.Р. Дякую за підтримку. Я хочу сказати, що молодь активно намагається включатися в різні процеси. Тому надзвичайно важливо дати можливість виступити, обговорити ті питання і означити напрями на наступний період.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам, Миколо Романовичу, за змістовну доповідь.

Колеги, прошу записатися на виступи від фракцій і груп в обговоренні даного питання.

Від «Блоку Петра Порошенка» виступає Кучер Микола Іванович.

КУЧЕР М.І., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин (одномандатний виборчий округ № 17, Вінницька область, самовисуванець). Прошу передати слово Шиньковичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спочатку – Спориш, потім – Євтушок від «Батьківщини», «Народний фронт» ще визначається.

Колеги, після виступу від «Блоку Петра Порошенка» відповідно до Регламенту оголошу перерву, обговорення продовжимо після перерви, о 12.30.

Іван Спориш. Будь ласка.

СПОРИШ І.Д. «Блок Петра Порошенка», виборчий округ № 15, Вінниччина. Щойно перший заступник голови профільного комітету доповів, що ми не можемо провести парламентські слухання на тему «Участь молоді в процесах реформування держави». Ви знаєте, дуже неприємно і прикро чути про те, що проведення цих слухань ми щоразу переносимо. Сьогодні ми повинні думати, як наша молодь може проявити себе тут, у цьому залі, адже питань досить багато, і одним із них є участь молоді у розвитку місцевих громад. Знаючи про те, що наша молодь активно виїжджає за кордон, місцеві ради, депутати об'єднаних громад мають думати про те, як створити робочі місця для молоді, щоб вона залишалася тут, в Україні.

Розвиток локальних молодіжних ініціатив є також питанням номер один. Хочеться сказати, що питання розв'язання проблем молоді на регіональному і державному рівнях ми разом маємо обговорити в цьому залі, визначити роль та місце молоді в реформах, які проводимо в Україні, залучити її до цього.

Також треба реформувати систему підтримки молоді, зокрема щодо вирішення житлових питань. Якщо ми дамо нашій молоді дешеві кредити на житло, ми зможемо зменшити її відтік за кордон.

Давайте проголосуємо так само дружно (понад 230 голосів), як і за попередній законопроект, за проект постанови про проведення парламентських слухань щодо участі молоді в процесах реформування держави.

Я дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, як ми й домовлялися, продовжимо обговорення після перерви. Нагадую послідовність виступів від фракцій і груп після перерви: Іван Крулько від «Батьківщини», потім – представники від Радикальної партії, «Народного фронту». Після цього запишуться народні депутати, які бажають виступити в обговоренні.

Колеги, зараз я озвучу заяву, яка надійшла до президії від народного депутата Андрія Шипка. У заяві народний депутат Шипко просить врахувати його голос «за» в результатах голосування щодо прийняття проекту Закону «Про оголошення природних територій Куяльницького лиману Одеської області курортом державного значення» ([№ 8502](#)).

Пане Андрію, я публічно оголосив заяву, щоб ваші виборці знали вашу позицію.

Оголошується перерва на 30 хвилин. О 12.30 прошу всіх повернутися до залу для продовження нашої роботи.

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, продовжуємо нашу роботу. Нагадую, ми розглядаємо проект Постанови «Про проведення парламентських слухань про становище молоді в Україні на тему: «Участь молоді в процесах реформування держави». Послідовність виступів така: «Батьківщина», «Народний фронт», Радикальна партія, потім виступи народних депутатів.

Іван Крулько від фракції «Батьківщина». Будь ласка.

КРУЛЬКО І.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Безумовно, проводити парламентські слухання, які стосуються молодіжної політики, становища молоді

в Україні – важлива річ. «Батьківщина» завжди підтримувала не лише проведення таких парламентських слухань, щоб поговорити чи обговорити, а вносила до Верховної Ради України законопроекти, які стосуються прийняття реальних змін для розв'язання тих чи інших проблем молоді. Якщо ми дійсно бажаємо сформувати в Україні ситуацію, за якої молоді громадяни України не виїжджатимуть за кордон, будуть змотивовані на те, щоб працювати тут, піднімати українську економіку, сплачувати податки, створювати родини, народжувати дітей, то це можливо лише в тому разі, якщо від слів і обговорень влада, врешті-решт, перейде до конкретних дій. Бо насправді ключова проблема, чому сьогодні українська молодь масово виїжджає за кордон і не бачить свого майбутнього в Україні, полягає в тому, що в нас жодних рішень, які стосувалися б молоді, на жаль, не приймається.

Що сьогодні треба молоді. Кардинальне розв'язання проблеми житла. Чи працює хоч якась програма щодо виділення кредитів на те, щоб молода людина або молода сім'я могли купити собі житло? Жодна. Роботу всіх програм зупинено. За роки правління нинішньої влади жоден кредит на те, щоб молода родина могла купити житло, не виділений. Чи гарантовано сьогодні молодій людині перше робоче місце? Ні. А яка в країні ситуація з народжуваністю? Вона, на жаль, падає.

Ми вважаємо, що вирішення цілого спектра соціальних питань стосовно молодіжної політики і становища молоді може кардинально змінити ситуацію, коли молоді українські громадяни, навпаки, повертатимуться із закордону в Україну. Чи може сьогодні молода людина відкрити і вести в Україні бізнес? Ні, тому що він одразу буде підприцілом нападів, а податкова система створена таким чином, що молода людина не може утримувати бізнес.

Фракція «Батьківщина» за проведення таких слухань, але разом з тим пропонуємо приймати реальні законодавчі акти, зокрема проект Закону «Про молодь», ініційований і зареєстрований фракцією «Батьківщина», норми якого змінять ситуацію, повернуть українських молодих громадян до Української держави, створять умови, щоб молоді люди не мали бажання виїжджати, а були змотивовані працювати на Українську державу. Тоді в нас буде все в порядку і з безпекою,

і з народжуваністю, і з наповненням українського бюджету платниками податків.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Від фракції Радикальної партії виступає Лінько. Будь ласка.

ЛІНЬКО Д.В., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Радикальна партія Олега Ляшка. Шановні колеги! Шановні українці! Насправді ми спостерігаємо ганебну ситуацію, коли вже втретє ми не можемо проголосувати за цей проект постанови. Верховна Рада не підтримує проведення парламентських слухань щодо проблем молоді. Це ж не прийняття проекту закону на підтримку молоді, а лише проект постанови про обговорення, щоб дати можливість молодим людям виступити тут, у Верховній Раді, розказати про свої проблеми, щоб їх почули. Але Верховна Рада навіть такого маленького рішення вже втретє не може прийняти. Давайте, нарешті, підтримаємо молодь хоча б у цьому.

Більше того, Радикальна партія пропонує підтримати молодь реальними кроками, реальними інструментами, зокрема відновленням молодіжного кредитування житла. Молоді люди не створюють сім'ї і не народжують дітей, бо немає стабільності, немає, де жити і виховувати цих дітей. Молодь виїжджає з України, тому що не має можливості знайти роботу, створити свій бізнес. Коли розумна талановита молода людина, маючи ідею, хоче створити в Україні стартап, але не може отримати і тисячі гривень кредиту, то вона їде за кордон, де її забирають, вона вступає до найкращих вузів, влаштовується на найкращі підприємства, реалізують її ідеї, заробляючи на цьому мільярди, а Україна щороку втрачає мільйони молодих людей і мільярди грошей.

І найголовніше. Сьогодні в українському селі, фактично, ви не знайдете молодої людини, тому що там вона не має ні роботи, ні землі, ні можливостей, щоб прогодувати свою сім'ю. Тому дуже важливо підтримати молодь саме на селі. Для цього ми внесли ініціативу, яку підтримала Верховна Рада, і Конституційний Суд дав позитивний висновок, про те, щоб внести зміни до Конституції і, нарешті,

записати, що основою аграрного устрою в Україні є сімейні фермерські господарства, коли від батьків до дітей переходить земля, господарство, і молоді люди будуть господарями на селі. Лише так ми захистимо українське село. Інакше через 10-20 років ви не знайдете в селах жодної живої людини, там ростимуть одні кущі і вовки бігатимуть. Давайте щось робити, давайте переходити від розмов до реальних справ.

За проект постанови про парламентські слухання потрібно голосувати. На жаль, у залі дуже мало депутатів, і ми можемо вже втретє чи вчетверте провалити його прийняття. Це ганьба! Давайте зосередимося і дамо можливість нашій молоді жити і процвітати в Україні.

Слава Україні!

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
СИРОЇД О.І.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ми маємо ще декілька виступів від депутатських фракцій і груп.

Від групи «Воля народу» запрошується до слова народний депутат Шахов.

ШАХОВ С.В. Група «Воля народу», політична сила «Наш край». Шановні колеги! Ще не придумали еліксир молодості, немає сьогодні живої води. Кому в спадок залишати державу? Якщо хтось думає, що житиме вічно, то цього не буде. Треба сьогодні дбати про нашу молодь. Як сказав мій колега Володимир Арешонков, в залі є депутати, які можуть згуртуватися не за політичними вподобаннями, а як люди, які дбають про майбутнє нашої держави. Сюди не приїдуть китайці чи японці будувати, ми, українці, повинні самі відбудовувати наш край, молодь не повинна їхати до інших країн на заробітки, а тих, хто вже там, треба повернути додому. Кожен із вас спілкується зі своїми дітьми, бачить ситуацію, що молодь сьогодні не хоче іти працювати в міські, обласні ради, Верховну Раду, бо бояться її, як чорт ладану. Але ж нам треба передавати свій досвід тим молодим людям, які хочуть розбудовувати свою державу.

Я закликаю кожного депутата, присутнього в залі, підтримати цей проект постанови заради нашого майбутнього, заради України. За статистикою волонтерів від «Нашого краю» 10 відсотків молоді хоче виїхати з держави взагалі. Про що це свідчить? Про те, що в країні залишається 70 відсотків пенсіонерів. Батьки залишаються, а діти їдуть працювати на чужину – до Москви, Санкт-Петербургу, Польщі, Італії. Чи в нас, у такій багатій державі в центрі Європи, немає чим зайнятися?

Я як народний депутат, як людина зі сходу, де йде війна, закликаю згуртуватися навколо даного питання. Залучивши молодь до роботи, ми закінчимо цю війну, будемо розбудовувати нашу державу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Хто виступатиме від фракції «Народний фронт»?

Народний депутат Савка. Прошу.

САВКА І.І., народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Слава Україні! Фракція «Народний фронт». Шановні колеги! З приводу майбутнього нашої держави можна говорити багато, звинувачувати один одного. Ми повинні думати про майбутнє, про нашу державу, яку треба будувати, на жаль, і в умовах війни. Колега, який щойно виступав, сказав, що йде війна на сході. Ні, війна по всій нашій державі Україна (*Оплески*). І сьогодні було багато сказано, як кожен із нас переймається майбутнім держави, але ніхто не сказав про конкретні дії стосовно розвитку нашої держави, її розбудови.

Хочу подякувати авторам проекту постанови, які пропонують підтримати нашу молодь, наше майбутнє, а ми маємо обов'язково за це проголосувати.

Вельмишановні колеги! На окупованих територіях нашої держави створюються певні табори так званого патріотичного виховання, в яких вже понад чотири роки молоде покоління українців інформаційно та ідеологічно налаштовують проти України. Понад 10 тисяч молодих людей пройшли через такі табори. Ми маємо задуматися над цим і виховували тут, в Україні, наших дітей, нашу молодь у дусі патріотизму, любові до своєї держави, маємо приймати такі закони, норми яких сприятимуть тому, щоб наша молодь залишалася в країні

і розбудовувала її. «Народний фронт» закликає всіх згуртуватися і зробити все можливе, щоб наша молодь була щасливою у своїй країні, на своїй рідній, Богом даній, землі (*Оплески*).

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам.

Від фракції «Об'єднання «Самопоміч» виступає народний депутат Романова.

РОМАНОВА А.А. Шановні колеги! Шановний народе України! Насамперед хочу подякувати всім депутатам, які підтримали законопроект про присвоєння території Куяльницького лиману статусу курорту державного значення. Це є прикладом того, що ми як державники можемо підтримувати сільські території, створювати там робочі місця для молоді. Адже розвиток внутрішнього туризму, наприклад, сільського, є реальним шансом для молодих людей працювати в Україні.

Сьогодні питання молоді, я вважаю, має стати одним із національних пріоритетів у розвитку нашої країни. Ми маємо розробити антикризові заходи, щоб зупинити масову молодіжну міграцію з України. Під час свого виступу наш міністр закордонних справ офіційно заявив, що лише за останні роки Україну покинули 1 мільйон людей, і скільки із них молоді, ніхто не знає, не аналізує. Ми можемо лише читати якісь соціологічні дослідження щодо того, з якої причини люди їдуть із країни: навчатися, працювати як низькокваліфікована робоча сила або, навпаки, кваліфікована. За опитуваннями, які проводяться серед молодих людей, на запитання: «Чи ви хочете покинути Україну?» понад 60 відсотків вже зараз відповідають: «Так». І якщо вірити соціологічним дослідженням, лише 9 відсотків молодих людей в Україні задоволені своїм матеріальним становищем.

Що наразі бентежить сучасну молодь, які проблеми? Відсутність власного житла і перспектив. Вони не вірять, що в Україні вони досягнуть таких фінансових статків, як на чужині. Причому такий міф іноді підтримується промо-кампанією інших країн, які розвішують в наших містах білборди з написом «Робота в Польщі» або в якійсь іншій країні.

Тому ми як державники маємо розробити стратегію того, як залишити молодь в Україні. Насамперед молодіжне житло. Знаєте, скільки з 1997 року за програмами житлового будівництва молодь отримала квартир? 30 тисяч. А потреба в молодіжному житлі, якщо вірити дослідженням, що лише 50 відсотків молодих людей у віці 34-35 років мають власне житло, становить понад 5 мільйонів квартир. Держава терміново має розробити програму безвідсоткового довгострокового кредитування, щоб усі молоді люди, які працюють в Україні, народжують дітей, мали змогу побудувати собі квартиру. Для цього треба переглянути бюджет. У держбюджеті на наступний рік виділено, на жаль...

ГОЛОВУЮЧА. Дуже дякую.

Представники усіх фракцій і груп виступили?

Народний депутат Співаковський. Прошу.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (одномандатний виборчий округ № 182, Херсонська область, партія «Блок Петра Порошенка»).* Шановні колеги! За аналітичними даними Центру Разумкова в структурі національного багатства розвинених країн людський капітал становить 85 відсотків. Що має Україна? Станом на 1992 рік в Україні в структурі національного багатства людський капітал становив 57 відсотків, на сьогодні – 47 відсотків. Це означає, що за 26 років ми вільно або невільно зробили все для того, щоб людський капітал в структурі національного багатства України становив менше 50 відсотків. Якщо далі продовжуватиметься така тенденція, ми не зможемо претендувати потрапити до топ-країн, а навпаки.

Вартість людського капіталу визначається трьома ключовими елементами: якісною освітою, медициною (охороною здоров'я), інфраструктурою добробуту, включаючи робочі місця. І ми повинні синхронізувати ці три ключові ресурси.

Що ми бачимо сьогодні? На жаль, ми навіть не маємо віце-прем'єр-міністра, який системно відповідав би за розвиток людського капіталу в цілому, а не окремо за гуманітарні питання, економічні, соціальні або освітні. Саме тому ми й не маємо стратегічного бачення, що треба робити, щоб розвивати людський капітал. А людський

капітал – це насамперед молодь. Так, навіть якщо молодь отримає тут гарну освіту, вона виїжджає через відсутність перспектив.

Фракція «Блок Петра Порошенка» повністю підтримує філософію проведення цих слухань. До речі, Комітет з питань науки і освіти пропонує провести такі самі слухання, з тим щоб системно підійти до розвитку людського капіталу. У нас має бути єдина державна політика, а не окремо від парламенту, Кабміну, Президента, яка збалансувала б розвиток людського капіталу на всій території України для забезпечення розвитку регіонів, надала молоді доступ до відповідних фінансових ресурсів, включаючи гранти, молодіжне будівництво, інфраструктуру, доступ до робочих місць. І тоді, навіть якщо міграція буде, то вона буде керованою, зрозумілою, а молодь, яка виїжджатиме, після повернення робитиме велику додану вартість для нашої України.

Дякую. Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Зараз я прошу народних депутатів записатися на виступи в обговоренні щодо даного питання.

Запрошується до слова народний депутат Арешонков. Будь ласка.

АРЕШОНКОВ В.Ю. Шановні колеги! Ми зараз обговорюємо важливість і актуальність проведення парламентських слухань на тему, яка пов'язана з участю української молоді в процесах державотворення, реформування держави. Безперечно, надзвичайно важлива, надзвичайно актуальна тема. Мої колеги у своїх виступах, у тому числі й пан Співаковський, наголошували на готовності наших молодих людей брати участь у цих процесах. Якщо говорити про систему освіти, то навчальні плани і програми в контексті викладання предметів громадянської освіти, суспільствознавчого циклу є дуже ґрунтовними. Загальна середня школа і вища школа виконують у цьому контексті свою роботу. Тобто теоретична підготовка, зацікавленість наших молодих людей, студентів у тому, щоб брати участь у життєдіяльності окремих громад, долучатися до законотворчих процесів, є. Але важливо, і констатували мої колеги, якщо говорити про державну стратегію в цілому, про наявність конкретної державної

програми, то, на жаль, це все в процесі розробки, а процес роками затягується. Тому й виходить, що ми хотіли б мати справжнього українця – молодого патріота, а потім нарікаємо, що багато молодих людей кажуть, що вони до кінця не розуміють, яку ж державу їм треба захищати. І оці міграційні потоки, намагання наших країн-сусідів залучити не просто молодих людей, а старших школярів на навчання з можливістю надання їм і проживання, і майбутнього працевлаштування в цих країнах, є дуже тривожною тенденцією.

Отже, ще раз скажу, констатуючи в цілому готовність молоді брати участь у цих процесах, їх зацікавленість, нам потрібно забезпечити їм підтримку на державному рівні. Я закликаю всіх проголосувати за цей проект постанови, підтримувати на всіх рівнях політику щодо сучасної молоді.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошується до слова народний депутат Альона Бабак. Прошу.

БАБАК А.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Фракція «Об'єднання «Самопоміч». Безумовно, «Самопоміч» підтримуватиме цей проект постанови і те, що буде напрацьовано в результаті парламентських слухань. Але я хотіла б звернути увагу на ще один аспект: як залучена або не залучена молодь до процесів розбудови реформування держави. Це гендерний аспект. Якщо подивимося на статистику економічної зайнятості населення, то побачимо, що у віці від 25 до 34 років 30 відсотків жінок взагалі економічно неактивні. Усі розуміють, що вони знаходяться вдома, доглядають дітей. Незайнятих чоловіків, економічно неактивних, – лише 10 відсотків. Тобто жінки від 25 до 34 років взагалі випадають з економічної участі в державі, стають до роботи після великої перерви абсолютно неадаптовані до сучасних умов. У нас немає програм допомоги жінкам у працевлаштуванні після того, як вони виходять із відпустки по догляду за дитиною. Вони витрачають найкращі роки свого життя на величезну важливу справу – народження дітей та догляд за ними, а далі є абсолютно

незахищеними з економічної точки зору, тому що втратили час тоді, коли чоловіки роблять собі кар'єру. Як я сказала, 30 відсотків жінок – близько 800 тисяч – у віці від 24 до 34 років взагалі ніде не обліковуються, є економічно неактивними, тобто ніде не зареєстровані, формально ніде не працюють, втрачають можливості і шанси для працевлаштування.

Я вважаю, що парламент, у тому числі через парламентські слухання, має звернути увагу саме на гендерні аспекти участі молодих жінок і чоловіків в економічній розбудові держави і реформотворенні. Думаю, нам треба звертати увагу на ці аспекти і постійно говорити про ці моменти, маємо допомагати жінкам у працевлаштуванні після виходу із відпустки по догляду за дитиною.

Дякую.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже дякую вам.

До слова запрошується Спориш Іван Дмитрович. Будь ласка.

СПОРИШ І.Д. «Блок Петра Порошенка», виборчий округ № 15, Вінниччина. Прошу передати слово Віктору Кривенку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кривенко. Будь ласка.

КРИВЕНКО В.М. Народний Рух України. Шановні колеги! Шановні глядачі! Шановний головуючий! Сьогодні ми обговорюємо проект постанови про проведення парламентських слухань на дуже важливу тему: «Участь молоді в процесах реформування держави», а це близько 1,5 мільйона гривень з кишень платників податків. Але тема важлива, і ми підтримуємо проведення цих слухань.

Дуже важливо, щоб до молоді прийшло саме розуміння необхідності їхньої участі в процесах реформування держави. Ви подивіться, пенсіонери ходять голосувати, а молодь – ні. Їм вбили в голову, що від них нічого не залежить. А робили це ті політики, які їх далі й грабують. Якби нічого не залежало, ніхто не розвішував би тисячі білбордів за десятки мільйонів гривень, не купував би телеканали, не

намагався б через будь-які ЗМІ донести інформацію про себе. Владу обирають люди. І вкрай важливо усвідомити зв'язок, що ми несемо відповідальність за тих, кого обрали.

1 грудня 1991 року, 27 років тому, відбувся загальнонаціональний референдум щодо проголошення незалежності України, в якому взяли участь 90 відсотків українців, потім обрали Президентом України комуніста. Хто обрав Кравчука, а не Чорновола? Мексиканці, французи? Українці, і тоді молодь не брала активної участі у президентських виборах. Пан Кравчук зберіг комуністичну Верховну Раду до 1994 року, а потім, придумавши гасло «Спасибо Руху за разруху», повісили на патріотів всіх собак за економічний занепад, за розвал Радянського Союзу, хоча вони ніколи не були при владі. Цей самий комуніст у 2006 році очолив «Опозиційний блок «Не так!» і розказував про «русский язык», «интеграцию с Россией».

Наведу такий приклад. У 1998 році, тоді я був членом молодого Народного Руху України, мій батько від Руху балотувався до Дніпродзержинської міської ради. До виборчої дільниці була черга в 200 метрів – пенсіонери голосували за Лазаренка, бо він два місяці доплачував їм до пенсії по 20 гривень. І коли я вийшов і спитав: «Кому ви продаєте моє майбутнє?», вони відповіли: «Іди, хлопче, звідси. Що ти розумієш у житті».

Тому вкрай важливо розуміти, що ти зобов'язаний іти голосувати. Українці сотні років проливають кров за волю. Воля – це право обирати свою владу, а не мати генерал-губернатора з Москви, Відня чи Варшави. Той, хто не ходить голосувати, не бере активної участі в розвитку держави, не може говорити, що він поважає військових, тих хлопців, які на сході, поважає дружину, матір військового. Важливо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

До слова запрошується Шахов Сергій Володимирович. Будь ласка.

ШАХОВ С.В. Політична сила «Наш край». Прошу передати слово Андрію Ілленку.

ІЛЛЄНКО А.Ю., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 215, м. Київ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Свобода»). Всеукраїнське об'єднання «Свобода», місто Київ. Шановні колеги! Безумовно, необхідно підтримувати проект постанови щодо проведення парламентських слухань про становище молоді в Україні. Дуже прикро, що сьогодні, очевидно, в нас не вийде це зробити, бо в залі небагато народних депутатів. Але, користуючись нагодою, хочу сказати таке. Нам треба розуміти, що Україна, крім тих всіх очевидних кричущих проблем, в яких ми знаходимося, має розв'язувати і стратегічні завдання, зокрема розуміти, якою буде наша держава через 10, 20, 30, 50 років. Нам треба розуміти, що першочерговим питанням, яке ми маємо перед собою ставити, є питання молоді і молодіжної політики в цьому аспекті, тому що сьогодні, на превеликий жаль, ми маємо дуже сумну тенденцію. Населення нашої держави стрімко скорочується, у нас вимирання домінує над народжуваністю, загалом населення старіє, у молоді немає великих перспектив в Україні. Величезна кількість молоді виїжджає за кордон, і багато хто із них, давайте казати правду, на жаль, вже не повернеться.

Наше завдання сьогодні – зробити такі умови в державі, щоб у молодих громадян України не було необхідності виїжджати зі своєї держави, щоб можна було тут жити, отримувати нормальну достойну винагороду за свою працю, платити податки, створювати родину. Треба затвердити відповідні державні програми щодо забезпечення першого робочого місця для молоді, як це завжди пропонувала «Свобода», щодо пільгового кредитування на житло для молодих родин, щоб була цілісна політика підтримки молоді, підтримки молодих родин в Україні, підтримки народжуваності в Україні, тому що це все взаємопов'язано. Ми не повинні допустити ситуації, щоб через одне покоління в нашій країні не було достатньої кількості населення і мали ситуацію колосальної демографічної ями, для чого треба вже зараз приймати необхідні рішення.

Тому я всіх закликаю підтримати проведення цих парламентських слухань. У нас була серйозна і ґрунтовна розмова про те, що наслідком цих слухань мають бути не просто заяви правильні чи не дуже, а прийняття конкретних рішень, конкретних законопроектів,

бо ніхто чекати не буде. У нас немає років, десятиліть на прийняття необхідних рішень, це треба робити негайно, і тоді в нас буде можливість виправити цю ситуацію.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Корчинська Оксана Анатоліївна. Будь ласка.

КОРЧИНСЬКА О.А. Хочу привітати всіх волонтерів нашої країни з Днем волонтера. Ви кращі, і ми пишаємося вами.

А зараз прошу передати слово народному депутату Олегу Петренку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Олегу, вам слово.

ПЕТРЕНКО О.М., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму (одномандатний виборчий округ № 194, Черкаська область, партія «Блок Петра Порошенка»).* Дякую Оксані Корчинській за можливість виступити. Приєднуюся до привітань всіх волонтерів (*Оплески*), які в Україні п'ятий рік поспіль вносять свій величезний внесок в оборону України, у найскрутніші часи 2014 року взяли на себе ті обов'язки, які не могла ефективно виконувати держава, і в яких і досі не опускаються руки. Просто згадайте обличчя волонтерів. Величезна кількість пасіонарної, активної української молоді, долучилася до волонтерського руху, величезна кількість молоді пішла добровольцями на фронт у 2014 році. Основною рушійною активною силою на Майдані стала молодь, на плечах і на крові якої багато хто зараз не знаходиться при владі. Чи не заборгували наша держава і українська влада молоді?

Сьогодні з трибуни багато говорили про відсутність будівництва молодіжного житла, про те, що проект Закону «Про молодь» роками не може потрапити до залу на розгляд та прийняття в першому читанні, а даний проект постанови вже втретє вноситься на голосування. Тому я ще раз хочу звернутися до всіх народних депутатів із запитанням: чи не заборгували ми нашій молоді? Не треба втретє проявляти подібної зневаги, а саме в напівпорожньому залі розглядати проект постанови про проведення парламентських слухань на тему:

«Участь молоді в процесах реформування держави». Молодь і так реформує державу, змінює її власними зусиллями: створює робочі місця, навчається, шукаючи щастя на заробітках, але все одно повертається в Україну.

Наше завдання все-таки провести парламентські слухання, почути з високої парламентської трибуни нашу молодь, і потім зробити свою законодавчу частину роботи, імплементувавши все те, що почуємо від молоді, вже в наше законодавство.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

І заключний виступ. Шверк Григорій Аронович. Будь ласка.

ШВЕРК Г.А., член Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Дуже дякую. Прошу передати слово колезі Споришу Івану Дмитровичу.

СПОРИШ І.Д. «Блок Петра Порошенка», виборчий округ № 15, Вінниччина. Сьогодні ми, обговорюючи дане питання, все одно дивуємося, як проводяться в нас парламентські слухання. Здається, після такого ретельного обговорення, не може бути жодного народного депутата, присутнього в залі, який не проголосує, буде до нього байдужим. Ми маємо досить серйозно поставитися до проведення цих слухань, тому що 20 грудня до цього залу мають прийти молоді люди, які представлятимуть всю Україну, і також є нашими виборцями. Ми не прийняли рішення щодо проведення слухань 21 листопада, і буде дуже прикро, якщо ми не приймемо рішення, щоб провести їх 20 грудня, хоча скільки багато сказано в цьому залі щодо цього.

Нас зараз дивиться молодь України і думає: «Господи, невже й справді вони так про нас думають?». Дай Боже, щоб ми разом думали про нашу молодь, яка має замінити нас у цьому залі, думати як вести нашу країну до Європи. Тому я закликаю всіх об'єднатися і проголосувати зараз так, як за попередній законопроект, підтримати молодь нашої країни, дати їй можливість замінити нас у цьому залі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги. Обговорення завершено.

Прошу народних депутатів зайти до залу і зайняти робочі місця.

Колеги, хочу вас поінформувати, що з комітетом були проведені консультації про те, що якщо зараз проект постанови не набере необхідної кількості голосів, комітет невідкладно перевнесе, і, я обіцяю, наступного пленарного тижня ми розглянемо його, коли буде максимальна концентрація депутатів у залі, визначимо найоптимальнішу дату, щоб було досить часу для підготовки до парламентських слухань (*Шум у залі*).

Пане Іване, я вам обіцяю, ми спільно з комітетом визначимо дату і проведемо в цьому залі серйозні парламентські слухання. Не треба остерігатися, проблематику ми вже проговорили. Ще раз наголошую, комітет перевнесе проект постанови на наступний пленарний тиждень, в найкращий момент я поставлю його на голосування, і ми спільно визначимо нову дату проведення цих парламентських слухань. Тим паче це питання стосується організації роботи Верховної Ради, тому має легку і просту процедуру перевнесення.

Колеги, зараз ми проведемо формальне голосування.

Ставиться на голосування пропозиція про прийняття проекту постанови [№ 9126](#). Прошу голосувати.

«За» – 110.

Рішення не прийнято.

Я обіцяю, наступного пленарного тижня я поставлю на голосування цей проект постанови в найкращий момент.

Колеги, наші юристи мені пояснили, що комітету не треба ще раз вносити, бо це питання організації роботи Верховної Ради України. Якщо так, наступного вівторка пленарного тижня ми зможемо розглянути цей проект постанови і прийняти рішення.

Колеги, зараз пропоную розглянути питання з блоку аграрної політики, до розгляду якого минулого разу ми так і не дійшли. До законопроекту подано близько 100 поправок. За нашою традицією, узгодивши з комітетом, я пропоную розглянути поправки сьогодні, а завтра проголосувати за прийняття законопроекту. Це дасть нам можливість зекономити завтра годину-півтори. Тобто сьогодні ми

разом з авторами розглянемо, ґрунтовно і серйозно обговоримо поправки, а завтра, в момент найвищої концентрації депутатів у залі, проголосуємо за законопроект. Я впевнений, ми його підтримаємо, оскільки він є об'єднуючим.

Отже, переходимо до розгляду проекту Закону «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» ([№ 8450](#)).

До доповіді запрошується голова підкомітету Комітету з питань аграрної політики та земельних відносин Юрчишин Петро Васильович. Потім зі співповіддю виступить заступник голови комітету Бакуменко, який наполягає на виступі, і перейдемо до розгляду поправок.

Прошу всіх авторів поправок бути на робочому місці і приготуватися до обговорення.

Будь ласка, Петре Васильовичу, вам слово.

ЮРЧИШИН П.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин (одномандатний виборчий округ № 13, Вінницька область, самовисуванець). Шановний Голово! Шановні народні депутати! Комітет з питань аграрної політики та земельних відносин на своєму засіданні 20 листопада 2018 року розглянув проект Закону «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» (№ 8450), підготовлений до другого читання. До законопроекту було подано 68 поправок, із них: враховано – 14, враховано частково – 1, відхилено – 53.

За результатами обговорення комітет прийняв рішення рекомендувати Верховній Раді України законопроект № 8450 прийняти в цілому як закон.

Проект Закону «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» розроблений відповідно до Всеохоплюючої стратегії імплементації глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року № 228-р.

Зазначений проект має на меті приведення українського законодавства у відповідність із положеннями Регламенту Європейського

Парламенту та Ради (ЄС) № 1169/2011 від 25 жовтня 2011 року щодо надання споживачам інформації про харчові продукти.

Проектом закону передбачається комплексне врегулювання всіх питань, пов'язаних з наданням споживачам інформації про харчові продукти, при цьому кількість підзаконних актів, необхідних для запровадження нового підходу до надання інформації для споживачів, є мінімальною, забороняється використання інформації, що може ввести споживачів в оману, і ця заборона поширюється на рекламування та представлення харчових продуктів. Важливим аспектом, який врегулюється законопроектом, є забезпечення надання точної, достовірної та зрозумілої пересічному громадянину інформації щодо харчових продуктів.

Від приведення законодавства України у відповідність із нормами законодавства Євросоюзу щодо надання споживачам інформації про харчові продукти виграють всі гравці ринку харчових продуктів. Оператор ринку матиме уніфіковані правила щодо надання споживачу інформації стосовно харчових продуктів, що дозволить забезпечити правову визначеність, зменшити адміністративний тягар на операторів ринку та їх відповідальність.

З огляду на вищесказане, пропоную проект Закону «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» прийняти в другому читанні та в цілому як закон.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам, Петре Васильовичу.

Як ми й домовлялися, зараз я надам слово заступнику голови комітету пану Бакуменку, а потім перейдемо до розгляду поправок. Будь ласка.

БАКУМЕНКО О.Б., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»).* Шановний пане Голово! Дякую вам за надання мені слова, тому що законопроект є надважливим, це наші зобов'язання в частині санітарних норм, які Україна повинна виконати перед нашими партнерами.

Надання споживачу інформації про харчовий продукт з використанням маркування супровідних документів, сучасних засобів дистанційного зв'язку і таке інше є важливим способом інформування споживачів про характеристики харчового продукту, у тому числі його категорію, характерні ознаки, властивості, склад, кількість, термін придатності, країну походження або місце походження, спосіб виготовлення або виробництва харчового продукту.

Основною метою законопроекту є: забезпечення належної поінформованості споживачів щодо харчових продуктів, які вони споживають; уможливлення здійснення споживачами свідомого вибору, виходячи зі своїх особливостей здоров'я, вподобань, економічного рівня, надзвичайно важливого як для забезпечення ефективної конкуренції, так і для підвищення рівня благополуччя споживачів, та як захід боротьби з такими проблемами сьогодення, як ожиріння, гіпертензія, надмірна вага та цукровий діабет.

Проектом закону забороняється використання інформації, що може ввести споживача в оману. Зазначена заборона поширюється на рекламування та представлення харчових продуктів.

З огляду на вищезазначене, важливим аспектом, який врегулюється законопроектом, є забезпечення надання точної, достовірної та зрозумілої пересічному громадянину інформації щодо харчових продуктів.

Слід зазначити основні новели проекту закону, а саме: встановлення вимог до забезпечення розбірливості інформації, зокрема щодо мінімального розміру шрифту, яким надається обов'язкова інформація про харчовий продукт; регламентація вимог щодо надання інформації про алергени; запровадження однакових вимог до надання інформації про харчові продукти; продаж, який здійснюється дистанційним способом, у тому числі із застосуванням засобів дистанційного зв'язку та харчових продуктів, що продаються в магазині; вимога до надання інформації про використання у харчовому продукті рафінованої олії або жирів рослинного походження, зокрема пальмової олії; надання споживачу інформації стосовного того, чи піддавався харчовий продукт заморожуванню або розморожуванню; застосування нового для України підходу до позначення термінів придатності харчового продукту в залежності від того, чи є харчовий продукт швидкопсувним у зв'язку з мікробно-біологічними властивостями.

Я хочу наголосити, що ця інформація для споживачів, для всіх нас, адже ми захищаємо насамперед споживача. Правда інформація щодо харчових продуктів є запорукою здоров'я української нації.

Законопроект розроблявся в комітеті за участі всіх експертів, асоціацій, повністю узгоджений з європейським нормотворенням. Прошу підтримати.

Ще раз дякую за надану можливість виступити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам. Переходимо до обговорення.

Прошу авторів поправок приготуватися до обговорення. Називатимуться прізвища авторів всіх поправок. Хто має намір виступити, прошу повідомляти про це шляхом підняття руки.

Передаю заступнику Голови Верховної Ради України Оксані Сироїд право на ведення засідання. Будь ласка.

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
СИРОЇД О.І.

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 1 народного депутата Колеснікова. Автора немає в залі.

Поправка 2 також народного депутата Колеснікова. Є ще низка відхилених поправок цього депутата. Прошу представника комітету дати коментар щодо їх відхилення.

ЮРЧИШИН П.В. Шановні колеги! Комітет найбільше відхилив поправок Колеснікова. Хочу сказати, що прийняття цього законопроекту дасть можливість добросовісному споживачу купувати якісну продукцію. Ми зобов'яжемо недобросовісного виробника виготовляти якісну продукцію. Інакше до нього будуть застосовані адміністративні санкції, можливо, й кримінальні у вигляді накладення штрафу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Поправка 3 народного депутата Левченка. Не наполягає.

Поправка 4 народного депутата Колеснікова. Коментар вже є.

Поправка 5 народного депутата Левченка. Не наполягає.

Поправка 6 народного депутата Мацоли. Наполягає.

Увімкніть мікрофон Мацоли.

МАЦОЛА Р.М. Виборчий округ № 190, Хмельницька область. У цілому законопроект хороший і правильний. Але я прошу пояснити, чому саме мою поправку б відхилено.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу комітет прокоментувати.

ЮРЧИШИН П.В. Шановні народні депутати! Законодавство Євросоюзу не містить цього визначення. Питання щодо тверджень про поживну цінність та про користь для здоров'я планується вирішити в рамках відповідного законодавства, що наразі розробляється із залученням Міністерства охорони здоров'я.

Я дав відповідь на ваше запитання?

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Поправка 13 народного депутата Мацоли. Наполягає. Прошу.

МАЦОЛА Р.М. У поправці 13 пропонується в частині другій статті 4 розділу II «Загальні вимоги до інформації про харчові продукти та обов'язки операторів ринку харчових продуктів» між словами «достовірною та зрозумілою для споживача» вставити слова «необхідною і своєчасною».

Я вважаю, що це все-таки важлива інформація, і вона має право на існування саме в цьому законопроекті.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу представника комітету дати коментар.

ЮРЧИШИН П.В. Редакція, прийнята в першому читанні, відповідає вимогам частини другої статті 7 Регламенту Євросоюзу 1169/2011.

ГОЛОВУЮЧА. Народний депутат Івченко наполягає на підтвердженні.

ІВЧЕНКО В.Є., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія*

«Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Дякую, пані головуюча. Ми завжди ставимо законопроекти, які, фактично, покращують наш бізнес, покращують можливість експортерам експортувати свою продукцію. Це добре. Сьогодні пропонується контролювати весь ланцюг вироблення харчових продуктів, тобто споживачі мають отримувати всю інформацію. Але я не можу не звернути уваги на те, що ми постійно говоримо про людей, але жодного законопроекту для людей не прийняли. Усе для бізнесу, експортерів.

Пані головуюча, вчора було звернення фермерів з приводу продовження мораторію на продаж землі сільськогосподарського призначення, а сьогодні – з приводу права постійного користування землею. У 2002 році люди отримали землю, а потім із Земельного кодексу прибравли поняття «постійне користування». Сьогодні люди вмирають, земля нікому не передається. Про це люди говорять вже три роки.

ГОЛОВУЮЧА. Скажіть, будь ласка, на підтвердженні якої поправки ви наполягаєте?

ІВЧЕНКО В.Є. Поправки 16 (*Шум у залі*).

ГОЛОВУЮЧА. Поправку 16 відхилено.

ІВЧЕНКО В.Є. А я хочу, щоб її було враховано.

ГОЛОВУЮЧА. Поправку народного депутата Колеснікова? Ви наполягає на її голосуванні?

Ставиться на голосування поправка 16. Прошу голосувати.

«За» – 27.

Рішення не прийнято.

Поправка 20.

Увімкніть мікрофон автора поправки Мацоли.

МАЦОЛА Р.М. Пані головуюча, я прошу поставити на голосування мої поправки 6, 13, 20, щоб ми побачили реакцію залу щодо них.

У поправці 20 пропонується частину першу статті 6 розділу III «Обов'язкова інформація про харчові продукти» доповнити пунктом 9 – партія виробництва, і відповідно пункти 9-12 вважати пунктами 10-13.
Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу комітет прокоментувати.

ЮРЧИШИН П.В. Шановні народні депутати! На ваші запитання я дав відповідь. У Регламенті Євросоюзу 1169/2011 це враховано.
Прошу поставити на голосування поправки народного депутата.

ГОЛОВУЮЧА. Увімкніть мікрофон народного депутата Мацоли.

Назвіть поправки, на голосуванні яких ви наполягаєте.

МАЦОЛА Р.М. Поправки 6, 13, 20.

ГОЛОВУЮЧА. Ставиться на голосування поправка 6. Прошу голосувати.

«За» – 38.

Рішення не прийнято.

Ставиться на голосування поправка 13. Прошу голосувати.

«За» – 43.

Рішення не прийнято.

Ставиться на голосування поправка 20. Прошу голосувати.

«За» – 39.

Рішення не прийнято.

Поправки 29, 31 народного депутата Івченка.

Увімкніть мікрофон Івченка.

Будь ласка, пане Івченко, у вас 2 хвилини.

ІВЧЕНКО В.Є. Дякую, пані головуюча. Для тих, хто кричав, скажу, що питання в тому, що колись забули написати про успадкування земель постійного користування, їх взагалі прибрави із Земельного кодексу, і сьогодні в користування вони переходять від померлих фермерів до Держгеокадастру, який ними розпоряджається, як хоче, а фермер хоче передати у спадок своїм дітям, онукам, щоб вони

займалися фермерством. Тобто йдеться про вдосконалення земельного законодавства щодо права постійного користування землею.

Тепер щодо поправки. Я не розумію, як ви так працювали в комітеті чи підкомітеті, що більшість поправок відхилено, у тому числі й мої. У Регламенті ЄС зазначено, що висота літер терміну придатності або строку вироблення відповідного продукту має бути 1,2 міліметра або більше. Я запропонував конкретну норму – 2 міліметри, бо люди 1,2 міліметра не бачать, щоб кожна людина могла чітко прочитати, де продукт зроблений, до якої дати треба його вжити і таке інше. Інформація має бути написана в одному місці і таким розміром шрифту, щоб люди похилого віку її бачили.

Отже, я запропонував висоту літер 2 міліметри, а ви це відхиляєте. Що не відповідає Регламенту ЄС? Я впевнений, що хоча в Регламенті ЄС і зазначено 1,2 міліметра, але, якщо українське законодавство вирішить більше, то може бути й більше, але точно не менше.

Прошу поставити мою поправку на голосування для її підтримки. Подумайте про споживача, щоб він, коли купує продукт, міг чітко побачити термін його споживання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу комітет прокоментувати.

ЮРЧИШИН П.В. Шановний народний deputate Івченко! Відповідно до законодавства Євросоюзу обов'язкова інформація про харчові продукти повинна розміщуватися на видному місці, бути чіткою і розбірливою. Саме з цією метою Регламентом ЄС 1169/2011 встановлені вимоги до розміру шрифту, яким має надаватися вся обов'язкова інформація про харчовий продукт. Причому встановлюється, що висота малих літер без виносних елементів, за допомогою яких зазначається обов'язкова інформація про харчовий продукт, повинна дорівнювати або перевищувати 1,2 міліметра. Тобто встановлена нижня межа розміру шрифту 1,2 міліметра, але оператори ринку можуть вибирати шрифт більшого розміру у разі, якщо поверхня упаковки або тари технічно дозволяє умістити всю обов'язкову інформацію, нанесену більшим шрифтом. При цьому слід звернути увагу, що висота малих літер, що застосовується в маркуванні в Україні на сьогодні,

є значно меншою – 0,8 міліметра в порівнянні з вимогами Євросоюзу. Збільшення шрифту дає можливість бути тексту, надрукованому в маркуванні, чітким та розбірливим.

Внесення даних пропозицій до тексту не містить під собою жодних обґрунтувань, може бути тягарем для операторів ринку, які відповідають за наявність інформації про харчовий продукт. Але ми дуже дякуємо вам за те, як ви турбуєтеся, щоб споживач міг чітко прочитати, що продукція відповідає саме тій назві, яка написана на упаковці.

Дякую вам.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ставиться на голосування поправка 29 народного депутата Івченка. Прошу голосувати.

«За» – 47.

Рішення не прийнято.

Ставиться на голосування поправка 31 народного депутата Івченка. Прошу голосувати.

«За» – 50.

Рішення не прийнято.

Поправка 32 народного депутата Ірини Луценко. Автора немає в залі.

Поправка 36 народного депутата Балицького. Не наполягає.

Поправка 37 народного депутата Балицького. Не наполягає.

Поправка 38 народного депутата Мацоли.

Увімкніть мікрофон Мацоли.

МАЦОЛА Р.М. Виборчий округ № 190, Хмельницька область. Я ще раз повторюся, що законопроект хороший і правильний. Але я вважаю, що моя поправка 38 важлива, тому прошу поставити її на голосування.

Пропонується статтю 15 розділу III «Обов'язкова інформація про харчові продукти» доповнити частинами в такій редакції:

«Позначення «без лактози» може бути зроблено лише у випадку, якщо вміст лактози у харчових продуктах, що продаються кінцевому споживачу, не перевищує 0,01 грама лактози на 100 грам харчового продукту»;

«Позначення «з низьким вмістом лактози» може бути зроблено лише у випадку, якщо харчові продукти, що складаються з або містять один або більше інгредієнтів, виготовлених з молока чи молочних продуктів, містять не більше, ніж 1 грам лактози на 100 грам харчового продукту, що продається кінцевому споживачу»;

«Харчові продукти, заявлені як продукти без лактози, мають бути спеціально виготовлені, приготовані та/або перероблені таким чином, щоб уникнути забруднення домішками інших молочних продуктів, які містять лактозу».

Прошу дати відповідь.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу комітет прокоментувати.

ЮРЧИШИН П.В. Шановні народні депутати! Оскільки ми розглядаємо євроінтеграційний законопроект, законодавство Євросоюзу не містить таких вимог. Тому питання щодо тверджень про поживну цінність та про користь для здоров'я планується вирішити в рамках відповідного законодавства, що наразі розробляється із залученням Міністерства охорони здоров'я.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ставиться на голосування поправка 38. Прошу голосувати.

«За» – 43.

Рішення не прийнято.

Поправка 39 народного депутата Колеснікова. Не наполягає.

Поправка 40. Вона врахована.

Поправка 41 народного депутата Левченка. Не наполягає.

Увімкніть мікрофон Бакуменка.

Назвіть, будь ласка, номер поправки.

БАКУМЕНКО О.Б. Поправку 42 комітет врахував, але я хочу звернути увагу народних депутатів на її важливість.

Пропонується частину четверту статті 17 викласти в такій редакції: «Якщо фасована одиниця харчового продукту складається з двох або більше фасованих одиниць, кожна з яких не призначена для окремої реалізації, номінальна кількість харчового продукту зазначається

як загальна номінальна кількість і кількість окремих одиниць харчового продукту або зазначається номінальна кількість окремої одиниці харчового продукту і кількість окремих одиниць харчового продукту».

Зазначена поправка стосується визначення кількості фасованих харчових продуктів та їх відображення на маркуванні. Запропонованою нормою оператору ринку харчових продуктів дозволяється обрати спосіб визначення кількості харчових продуктів, якщо фасована одиниця харчового продукту складається з двох або більше фасованих одиниць, кожна з яких не призначена для окремої реалізації. Оператор ринку за своїм вибором зазначатиме номінальну кількість окремої одиниці харчового продукту і кількість окремих одиниць харчового продукту.

Зазначеною поправкою захист прав споживачів не погіршується, тому що в будь-якому разі споживач залишається поінформованим про кількість фасованого харчового продукту, проте надається операторам ринку право вибору, яким чином надавати інформацію про кількість харчового продукту в окресленому випадку.

Поправку враховано комітетом, її не треба ставити на голосування. Я пояснив, щоб була зрозуміла суть цієї поправки і чому комітет її врахував.

Спасибі.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам.

Народний депутат не наполягає на голосуванні.

Поправка 43 народного депутата Колеснікова. Не наполягає.

Поправка 44 народного депутата Колеснікова.

Увімкніть мікрофон Івченка.

ІВЧЕНКО В.Є. Дякую, пані головуюча. Я хочу звернути увагу всього залу на таку проблему. Дивіться, у статті, якою визначається перелік правопорушень у відповідній сфері, не передбачається відповідальності за внесення оператором ринку харчових продуктів будь-яких змін до інформації про харчовий продукт, що супроводжує даний харчовий продукт, що є гарантованим порушенням статті 50 Конституції України, в якій йдеться про вільний доступ споживачів до інформації про якість харчових продуктів та їх поширення. Тобто повністю прибрано норму про відповідальність.

Я хочу, щоб ми врахували це під час розгляду наступних поправок і чітко розуміли, що, надаючи операторам ринку харчової продукції право змінювати інформацію про харчовий продукт, ми не порушуємо статті Конституції.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу комітет прокоментувати.

ЮРЧИШИН П.В. Чому поправку відхилено. Тому що інформація про будь-які особливі умови зберігання або умови використання дається оператором ринку у разі потреби. Особливі умови зберігання або умови використання – це ті умови, яких необхідно дотримуватися, щоб харчовий продукт не втратив своїх властивостей до кінця встановленого терміну.

Які саме особливі умови зберігання або умови використання мають бути наведені в інформації про харчовий продукт вирішує оператор ринку, відповідальний за інформацію про харчовий продукт. Це може бути температурний режим, вологість, місце зберігання. Відокремлення в законопроекті температурного режиму є недоцільним та необґрунтованим.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ви наполягаєте на голосуванні? Ні.

Поправка 45 народного депутата Колеснікова.

Увімкніть мікрофон Івченка.

ІВЧЕНКО В.Є. Дякую. Колеги, хочу сказати про плюси цього проекту. Дивіться, дія законопроекту не поширюється на харчові продукти, призначені для особистого споживання. Що це означає? Ми споживача продукту, який він сам виростив, не заганяємо під дію закону. Разом з тим в Законі «Про ідентифікацію та реєстрацію тварин» ми запроваджуємо ідентифікацію, реєстрацію тварин, навіть якщо ти використовуєш цей продукт для власного споживання. Я не бачу логіки.

Більше того, а відповідальність яка? У запропонованому законопроекті ви зменшуєте відповідальність осіб порівняно із Законом «Про

ідентифікацію та реєстрацію тварин», де вона більша і для фізосіб, і для юросіб. Де логіка? Але ми ще про це поговоримо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу комітет прокоментувати.

ЮРЧИШИН П.В. Редакція, прийнята в першому читанні, відповідає вимогам частини другої статті 26 Регламенту 1169/2011. Зазначення країни походження або місця походження харчового продукту є обов'язковим у певних конкретних випадках, і додавання слів «у тому числі» призведе до правової невизначеності та проблеми щодо тлумачення даної норми.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Поправка 46 народного депутата Продан.

Увімкніть мікрофон Продан.

ПРОДАН О.П., член Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Прошу поставити на підтвердження мою поправку 46, тому що комітет не хоче встановити по всьому тексту законопроекту поняття «акредитовані лабораторії». Якщо ми приймаємо цей законопроект відповідно до Європейського Союзу, практики Європейського Союзу, слід зазначити саме акредитовані лабораторії, а не уповноважені. В Європейському Союзі визначена процедура акредитації, і вона є прозорою. Процедура уповноваження дає можливість для зловживань, уможливорює залежність виробників від контролюючого органу.

Прошу поставити поправку на підтвердження.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу комітет прокоментувати.

ЮРЧИШИН П.В. Посилання в тексті законопроекту на документи відповідних міжнародних організацій, законодавство Європейського Союзу або наукові обґрунтування є зайвим, може спричинити правову невизначеність у випадку, якщо між законодавством

Європейського Союзу та документами відповідних міжнародних організацій значення референсних величин споживання різнитимуться.

ГОЛОВУЮЧА. Хочу наголосити шановній пані Оксані Продан, що якщо ми поставимо на підтвердження і не буде голосів, то навіть часткове врахування буде відхилено (*Шум у залі*).

Не ставити? Я також думаю, що не варто цього робити.

Поправка 47 народного депутата Колеснікова.

Увімкніть мікрофон Мацоли.

МАЦОЛА Р.М. Виборчий округ № 190, Хмельницька область. Ви знаєте, я вважаю, що ця поправка є важливою, тому що стосується громадського контролю.

У поправці пропонується розділ V доповнити новою статтею 31 такого змісту: «Громадський контроль за виконанням законодавства щодо інформації про харчові продукти здійснюється громадськими організаціями, статут яких передбачає здійснення відповідної діяльності, та громадськими інспекторами. Положення про порядок здійснення такого громадського контролю затверджується центральним органом виконавчої влади, що формує та забезпечує реалізацію державної політики у сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів». Це важливо. Прошу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧА. Поправку відхилено і лише автор може наполягати на її голосуванні.

Поправка 48 народного депутата Кулініча.

Увімкніть мікрофон народного депутата Івченка.

ІВЧЕНКО В.Є. Дякую, пані головуюча. Скажу ще про плюс законопроекту. Законопроектом регламентується правило надання інформації про харчові продукти, продаж яких здійснюється навіть дистанційним способом, у тому числі із застосуванням засобів дистанційного зв'язку, зважаючи на те, що заморожування та подальше розморожування певних харчових продуктів, особливо м'ясних, рибних обмежує можливість їх подальшого використання і може мати вплив на їх безпечність, смакові та фізичні властивості. Тобто пропонується

встановити вимогу щодо надання споживачу інформації стосовно того, чи піддався продукт розморожуванню.

Дуже важливо, що в цьому законопроекті ми передбачаємо ті норми, які, фактично, прописані в директиві ЄС. Це плюсові речі, хоча коли ми підійдемо до поправок про відповідальність, я хочу, щоб були надані чіткі аргументи, чому саме така відповідальність, а не інша, чому в інших законах значна відповідальність, наприклад за...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу комітет прокоментувати.

ЮРЧИШИН П.В. Це яка поправка?

ГОЛОВУЮЧА. Поправка 48.

ЮРЧИШИН П.В. Поправку 48 Кулініча враховано, поправку 49 Продан також враховано.

ГОЛОВУЮЧА. Народний депутат просить прокоментувати.

ЮРЧИШИН П.В. Немає, що коментувати. Поправку враховано.

ГОЛОВУЮЧА. Комітет повинен бути готовий коментувати і враховані поправки.

Поправка 50 народного депутата Колеснікова. Не наполягає.

Поправка 51.

ЮРЧИШИН П.В. Поправку 51 народного депутата Бакуменка враховано.

ГОЛОВУЮЧА. Увімкніть мікрофон народного депутата Кулініча.

Назвіть номер поправки.

КУЛІНІЧ О.І. Дякую. Поправка 52. Про що йдеться? На сьогодні чинне законодавство не містить детальних вимог до простежуваності, а це основний показник для визначення безпечності та якості харчових продуктів, причому в Європейському Союзі.

У поправці пропонується викласти статтю 22, яка стосується вимог до операторів ринку щодо забезпечення простежуваності, у новій редакції, з тим щоб включити туди базові вимоги законодавства Європейського Союзу, які стосуються інформації про продукт, зокрема, назва, обсяг, дата відправлення та ряд інших вимог, які відповідають законодавству Європейського Союзу. Тому прошу колег підтримати поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу комітет прокоментувати.

ЮРЧИШИН П.В. З огляду на те, що питання простежуваності прямо не стосується проекту Закону «Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів» та відсутня узгоджена позиція щодо запропонованої поправки, пропонуємо відхилити зазначену поправку та прописати питання простежуваності у комплексному законопроекті щодо внесення змін до законів України у сфері СФЗ, який наразі розробляється, врахувавши положення відповідних регламентів ЄС у сфері простежуваності, зокрема Регламенту ЄС 931/2011.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Ви наполягаєте на голосуванні?

Ставиться на голосування поправка 52 народного депутата Кулініча. Прошу голосувати.

«За» – 43.

Веде засідання Голова Верховної Ради України

ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Рішення не прийнято.

Нагадую всім авторам поправок, що ми зупинилися на поправці 52. Завтра ми зможемо додискутувати щодо поправок, які залишилися, і прийняти закон, у чому я не маю жодних сумнівів.

Дуже дякую доповідачу за доповідь. Завтра о 10 годині я прошу бути в залі для продовження розгляду законопроекту.

До завершення засідання залишилося 3 хвилини.

Колеги, повідомляю, до президії надійшла заява від двох фракцій з вимогою про оголошення перерви, яку вони готові замінити виступом.

Слово надається Володимирі Литвину. Будь ласка.

ЛИТВИН В.М., член Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (одномандатний виборчий округ № 65, Житомирська область, самовисуванець). Шановні народні депутати! Змушений привернути увагу Верховної Ради України і Кабінету Міністрів України до проблеми, яка набуває загальноукраїнського звучання. Про що йдеться? Останнім часом ускладнилася проблема із виплатою заробітної плати вчителям. Як ви знаєте, субвенція виключно з державного бюджету скеровується на виплату зарплати вчителям і медикам. Однак Кабінет Міністрів України і Міністерство освіти і науки прийняли нову формулу розрахунків щодо заробітної плати, а особливо після об'єднання територіальних громад. Скажімо, якщо сільські громади приєдналися до міста, розрахунок іде за міським коефіцієнтом і становить наповнюваність класу – не менше 22 учнів, якщо кількість сільського населення приєданого до міського, не більше 35 відсотків, а якщо більше 35 відсотків, робиться поступка – вже 21 учень. Скажіть, будь ласка, в якій сільській школі наповнюваність класу становить 21 учень? А на основі такого підходу і розраховується субвенція на виплату заробітної плати.

Ми маємо безліч проблем, зокрема в Житомирській області. У Баранівському районі вчителі оголосили страйк Баранівській міській раді, заявили батькам, щоб діти не приходили до школи. Ця проблема почалася ще раніше, коли вчителі не отримали відпускних. Вдалося домовитися: виділили 4,5 мільйона гривень і закрили проблему. На сьогодні вчителі не отримують зарплати два місяці, а ми, шановні колеги, обговорюємо питання про якість харчових продуктів.

Тому я звертаюся до Кабінету Міністрів з проханням негайно виконати зобов'язання уряду скерувати необхідні кошти на виплату заробітної плати вчителям. Я просив би, щоб це була спільна позиція Верховної Ради України, оскільки стосується кожної області, кожного району.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Володимире.

Отже, колеги, нагадую, завтра ми розпочнемо нашу роботу з продовження розгляду законопроекту № 8450. Прошу авторів поправок бути на робочому місці з самого ранку.

Бажаю всім плідної роботи в комітетах. Знаю, багато важливих і напружених питань має бути розглянуто сьогодні на засіданнях комітетів.

Завтра о 10 годині я чекаю всіх у залі. Нагадую, завтра маємо розглянути блок питань безпеки і оборони, протимінної діяльності, прилеглої зони. Тому прошу всіх дисципліновано о 10 годині прибути до залу Верховної Ради для продовження роботи.

Ранкове засідання Верховної Ради України оголошується закритим.